

KOMISJA KODYFIKACYJNA

PODKOMISJA POSTĘPOWANIA UKŁADOWEGO.

ZESZYT 3.

UZASADNIENIE PROJEKTU PRAWA O POSTĘPOWANIU UKŁADOWEM

W OPRACOWANIU PODKOMISJI
POSTĘPOWANIA UKŁADOWEGO
NA PODSTAWIE REFERATU SĘDZIEGO S. N.
BR. STELMACHOWSKIEGO

WARSZAWA — 1935.

KOMISJA KODYFIKACYJNA

PODKOMISJA POSTĘPOWANIA UKŁADOWEGO.

ZESZYT 3.

UZASADNIENIE PROJEKTU PRAWA O POSTĘPOWANIU UKŁADOWEM

W OPRACOWANIU PODKOMISJI
POSTĘPOWANIA UKŁADOWEGO
NA PODSTAWIE REFERATU SĘDZIEGO S. N.
BR. STELMACHOWSKIEGO

WARSZAWA — 1935

325560

Niniejsze uzasadnienie dotyczy projektu prawa o postępowaniu układowem, przyjętego przez Kolegium Uchwalające Komisji Kodyfikacyjnej i ogłoszonego w wydawnictwie „Komisja Kodyfikacyjna” — podkomisja postępowania układowego, zeszyt 2, og. zb. nr. 81 (1934). Uzasadnienie, opracowane przez referenta Br. Stelmachowskiego, zostało rozpatrzone przez podkomisję (w następującym składzie: przewodniczący J. J. Litauer, członkowie St. Car, M. Allerhand, W. Miszewski, J. Skapski, Br. Stelmachowski, Z. Rymowicz) i z pewnemi zmianami przez nią przyjęte.

Z uwagi na to, że projekt prawa o postępowaniu układowem, uchwalony przez Komisję Kodyfikacyjną, uległ pewnym, acz nielicznym zmianom, wprowadzonym do ostatecznego tekstu prawa przez Ministerstwo Sprawiedliwości, o zmianach tych w uzasadnieniu projektu uczynione są wzmianki w odsyłaczach we właściwych miejscach, gwoli dogodności czytających.

Warszawa, we wrześniu 1935.

UZASADNIENIE PROJEKTU PRAWA O POSTĘPOWANIU UKŁADOWEM.

UWAGI OGÓLNE.

Przystępując do opracowania jednolitego dla całego państwa prawa o zapobieganiu upadłości, czyli o postępowaniu układowem, Komisja Kodyfikacyjna zastała w Polsce trzy ustawy, regulujące tę dziedzinę prawną: 1) w b. zaborze rosyjskim rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 23 grudnia 1927 r.; 2) na ziemiach zachodnich analogiczne polskie rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 6 marca 1928 r.; 3) w b. zaborze austriackim ordynację ugodową z dnia 10 grudnia 1914 r. Obowiązujące w b. zaborze rosyjskim i na ziemiach zachodnich rozporządzenia są polskimi pracami ustawodawczymi, jakkolwiek odbił się na nich wpływ ustawodawstwa belgijskiego; ordynacja zaś ugodowa z 10 grudnia 1914 r. jest ustawą austriacką.

Rozporządzenia polskie uzależniają rozpoczęcie postępowania układowego od uprzedniego odroczenia wypłat, podczas gdy ustawa austriacka takiego odroczenia wypłat nie przewiduje. Komisja Kodyfikacyjna postanowiła odrzucić system belgijski i przyjąć zasadę postępowania układowego *bez uprzedniego odroczenia wypłat*. Uczyniła to pod wpływem życzeń sfer gospodarczych, zwalczających silnie odroczenie wypłat, jako instytucję przedłużającą niepotrzebnie całe postępowanie, które w normalnych przypadkach i tak doprowadza do postępowania układowego. Takie same stanowisko zajęła również i uchwała

Komitetu Ekonomicznego Ministrów, powzięta na posiedzeniu 14 lipca 1933 r.

Projekt Komisji Kodyfikacyjnej jest pomyślany jako prawo normalne, a nie jako ustawodawstwo kryzysowe. Ideą zaś przewodnią projektu jest — w przeciwieństwie do projektu prawa upadłościowego — dążenie do utrzymania przy życiu i uzdrowienia zachwianego finansowo przedsiębiorstwa zarobkowego. Urządzone w tym celu postępowanie ma się rozwijać szybko i bez znacznych kosztów.

Projekt Komisji Kodyfikacyjnej do prawa o postępowaniu układowem jest zawarty w 8-miu rozdziałach, z których rozdział I zawiera materialne podstawy i warunki otwarcia postępowania układowego, rozdziały II — VII tok postępowania, a rozdział ostatni przepisy przejściowe i końcowe.

Cały projekt prawa o postępowaniu układowem ujęty jest w 86 artykułach.

R o z d z i a ł I.

Podstawy i warunki otwarcia postępowania układowego.

Art. 1.

Otwarcia postępowania układowego może żądać tylko *kupiec* w rozumieniu polskiego kodeksu handlowego. Prawa tego nie mają ani rolnicy, o ile nie są kupcami, ani też inne zawody. Ograniczenie takie przyjęto z uwagi na to, że projekt prawa upadłościowego ze swej strony ograniczył możliwość ogłoszenia upadłości do kupców. Pozatem rolnika chroni ustawodawstwo specjalne, w szczególności rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652), i ustawodawstwo to ma doznać dalszego rozbudowania w kierunku ochrony rolnictwa. Poza sferą osób, prowadzących przedsiębiorstwa zarobkowe, i poza dziedziną rolnictwa nie zachodzi potrzeba gospodarcza rozciągania postępowania układowego na inne jeszcze kategorie obywateli.

Kupiec może żądać otwarcia postępowania układowego zarówno wówczas, gdy *wskutek wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności zaprzestął płacenia długów*, czyli stał się niewypłacalnym, jak i wówczas, gdy, jakkolwiek płaci jeszcze swe długi, znajduje się jednak już w takich trudnościach finansowych, że w najbliższej przyszłości *przewiduje zaprzestanie ich płacenia*. Jeżeli niewypłacalność już nastąpiła, kupiec powinien żądać ogłoszenia upadłości, chyba że niewypłacalność nastąpiła wskutek okoliczności wyjątkowych i od niego niezależnych, a zatem też nie nastąpiła wskutek lekkomyślności, co we wniosku o otwarcie postępowania układowego należy uprawdopodobnić.

Art. 2.

Projekt przewiduje szereg *ograniczeń* możności żądania otwarcia postępowania układowego. Nie chroni więc ani przedsiębiorstw świeżo założonych, ani prowadzonych bez prawidłowej rachunkowości, ani też przedsiębiorstw, co do których przed niedawnym czasem kupiec już raz zawarł układ lub też zawartego układu nie wykonał. Wychodząco przytem z założenia, że tego rodzaju przedsiębiorstwa nie zasługują na ochronę, gdyż nie są gospodarczo zdrowymi warsztatami pracy. Dlatego nie może żądać otwarcia postępowania układowego ani ten, kto nie prowadzi przedsiębiorstwa przynajmniej od trzech lat, albo nie prowadzi *księgowości*, *) z której byłby widoczny stan majątku, a jeżeli jest kupcem rejestrowym, nie prowadzi księgowości według zasad prawidłowej rachunkowości kupieckiej. Tak samo nie może żądać otwarcia postępowania układowego ten, kto już raz zawarł układ, czy to w postępowaniu układowem, czy też w postępowaniu upadłościowem, jeżeli od chwili zatwierdzenia układu w postępowaniu układowem lub ukończenia postępowania upadłościowego przez układ nie upły-

---

*) W tekście *art. 2 pkt. 2* prawa o post. ukł. wyraz „księgowość” w odniesieniu do kupców *nierejestrowych* zastąpiony został przez wyraz „rachunki”.

nęło jeszcze pięć lat. Wreszcie kupiec, który nie wykonał układu, czy to w postępowaniu układowym, czy też upadłościowym, nie zasługuje na ulgi, jakie daje postępowanie układowe. *)

Art. 3.

Postępowanie układowe otwarte na żądanie *spółki jawnej lub komandytowej* posiadać będzie tylko wtenczas odpowiednie znaczenie gospodarcze, jeżeli również i spółnicy odpowiadający za zobowiązania spółki bez ograniczenia będą mogli uzyskać zmniejszenie swych długów. Dlatego sam fakt żądania otwarcia postępowania przez wspomniane wyżej spółki daje takiemu spółnikowi prawo żądania otwarcia postępowania układowego również i co do jego majątku osobistego. W ten sposób będzie mogło nastąpić zmniejszenie długów spółki i równocześnie długów osobiście odpowiedzialnego spółnika. Ponieważ jednak spółnik nie ma obowiązku prawnego prowadzenia ksiąg co do swego majątku prywatnego, o ile poza spółką nie prowadzi osobnego przedsiębiorstwa prywatnego, więc też od prowadzenia prawidłowej rachunkowości kupieckiej nie można było uzależnić otwarcia postępowania układowego. Tak samo nie potrzebuje zachodzić warunek prowadzenia przedsiębiorstwa przynajmniej od lat trzech, gdyż spółka nie jest osobistym przedsiębiorstwem spółnika. Spółnik może być nawet zupełnie wyłączony od prowadzenia przedsiębiorstwa, tak że jego udział w spółce może się ograniczać jedynie do wpłacenia pewnego kapitału i do osobistej odpowiedzialności całym swym majątkiem.

Art. 4.

Wierzytelności, które nawet w postępowaniu upadłościowym dają prawo do wyłączenia albo do odrębnego zaspokojenia, nie

---

*) W tekście *art. 2* prawa o post. ukl. dodany został *nowy punkt 5*, według którego nie ma prawa żądać otwarcia postępowania układowego ten, kto „*dopuscił do umorzenia postępowania układowego, jeżeli od umorzenia nie upłynęło jeszcze lat pięć*”

mogą również i postępowaniem układowem być objęte. To samo trzeba powiedzieć o wierzytelnościach, które w postępowaniu upadłościowym są uprzywilejowane i z tej przyczyny powinny być pokryte w pełnej wysokości. Nie mogą być też postępowaniem układowem objęte należności z umowy o pracę, skoro przedsiębiorstwo dalej pracuje. Dla tej samej przyczyny, skoro przedsiębiorstwo jako źródło dochodu pozostaje nadal czynne, powinny być w całej pełni utrzymane należności z umowy o rentę lub o dożywocie oraz wszystkie alimenty, należące się czy to z tytułu ustawy, czy też umowy. Wreszcie wydawało się rzeczą słuszną, aby przedsiębiorstwo czynne płaciło podatki i inne daniny publiczne, jako też opłaty z tytułu ubezpieczeń społecznych i przymusowego ubezpieczenia ogniowego.

Z tych przyczyn projekt przyjął, że postępowanie układowe nie może obejmować ani podatków lub innych danin publicznych i to tak bieżących, jak i zaległych za rok poprzedzający otwarcie postępowania układowego, ani podatków, mających pierwszeństwo zaspokojenia z poszczególnych przedmiotów majątkowych.*) Które podatki pierwszeństwo takie posiadają wynika z poszczególnych ustaw. Tak samo nie podpadają pod postępowanie układowe *opłaty* **) z tytułu ubezpieczeń społecznych i przymusowego ubezpieczenia ogniowego i to tak bieżące, jak i zaległe za rok poprzedzający otwarcie postępowania układowego. Nie są też objęte postępowaniem układowem należności z umowy o pracę bez ograniczenia co do czasu tudzież należności z umowy o rentę lub o dożywocie, jako też alimenty, przyczem i w tych przypadkach projekt nie przewiduje ograniczenia co do czasu. Wreszcie postępowaniem układowem nie są objęte należności zabezpieczone zastawem lub hipoteką albo przez wpis w rejestrze. Wyjątek stanowią hipoteki sądowe, uzyskane w ostatnim miesiącu przed otwarciem postępowania

---

*) W tekście *art. 4 § 1* prawa o post. ukł. odnośny *pkt. 1* otrzymał następujące brzmienie: „podatki i inne daniny publiczne ze wszystkimi dodatkami, karami za zwłokę i kosztami egzekucji”.

**) W tekście *art. 4 § 1* prawa o post. ukł. wyraz „opłatv” został zastąpiony przez wyraz „należności”

układowego (art. 25), gdyż uzyskanie hipoteki sądowej jest w swej istocie prawnej czynnością o charakterze egzekucyjnym, mogącą uniemożliwić lub utrudnić zawarcie układu. Postępowaniem układowym nie są też objęte roszczenia o wydanie mienia, które w razie upadłości byłoby wyłączone z masy upadłości, gdyż idzie tu o mienie, które wcale nie należy do majątku dłużnika.

We wszystkich przytoczonych wyżej przypadkach wierzyciel może dochodzić swych roszczeń bez względu na toczące się postępowanie układowe i może realizować swą wierzytelność nawet w drodze przymusowej.

Art. 5.

Jeżeli postępowanie układowe otwarto na żądanie *spółki jawnej lub komandytowej*, obejmuje ono tylko majątek spółki. Ustawa uwzględnia więc gospodarczą samodzielność majątku takich spółek i wyodrębnienie tego majątku od majątku poszczególnych spółników. Uznając to, nie zmienia jednak odpowiedzialności spółników za zobowiązania spółki w granicach przewidzianych przez polski kodeks handlowy. Z tego wynika, że w stosunku do osób trzecich spółnicy są nadal odpowiedzialni bez żadnego ograniczenia.

Jeżeli postępowanie otwarto na żądanie spółnika i w stosunku do jego majątku osobistego, natenczas obejmuje ono także, oczywiście, jego udział i inne prawa majątkowe w spółce, gdyż stanowią one część majątku dłużnika.

R o z d z i a ł II.

Przepisy ogólne o postępowaniu.

Art. 6.

Przeprowadzenie postępowania układowego projekt powierza *sądom okręgowym* z uwagi na to, że często wchodzi w grę znaczne wartości gospodarcze oraz skomplikowane sytuacje prawne, przekraczające zwykły zakres działania sądów grodz-

kich. Przytem przyjęto zasadę, że sąd okręgowy ma orzekać *w wydziale handlowym*. Uczyniono to dlatego, że postępowanie układowe jest ograniczone do sfery kupców i że należy przypuszczać, iż czynnik handlowy lepiej zorientuje się w stanie majątku dłużnika i w możności uzdrowienia zachwianego przedsiębiorstwa. Gdyby wydział handlowy nie był utworzony, przewiduje się prowadzenie spraw przez wydział cywilny w składzie trzech sędziów. Nie przekazano spraw tych jednemu sędziemu ze względu na to, że i w wydziale handlowym sąd orzeka w składzie trzech sędziów.

Przy normowaniu *właściwości miejscowej* projekt miał na względzie, że główna czynność gospodarcza kupca jest skoncentrowana w miejscu, w którym znajduje się jego przedsiębiorstwo, a nie w miejscu zamieszkania. Z tego względu projekt przyjął zasadę, że o właściwości miejscowej rozstrzyga miejsce, gdzie znajduje się przedsiębiorstwo, i to zakład główny. Jeżeli zaś kupiec ma kilka przedsiębiorstw w obrębie kilku sądów, każdy z tych sądów jest w zasadzie właściwym; wybór zaś jednego z kilku właściwych sądów należy, oczywiście, do zgłaszającego wniosek o otwarcie postępowania układowego. Wreszcie projekt przyjął, że jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna, właściwy jest sąd, w którego okręgu znajduje się jej siedziba. *)

Art. 7 — 10.

Projekt przyjmuje zasadę, że w postępowaniu układowem stosuje się odpowiednio *przepisy kodeksu postępowania cywilnego*, co podkreśla *art. 7*. Projekt wprowadza jednak pewne odchylenia od tych przepisów z uwagi na szczególne właściwości postępowania układowego. Przymusu adwokackiego projekt nie przyjmuje; jest on w myśl *art. 8* przewidziany dopiero od chwili wniesienia środka odwoławczego do sądu apelacyjnego. W całym postępowaniu sąd może z urzędu zarządzić dochodzenia i przeprowadzać dowody, jakie uzna za potrzebne, stosując przytem

---

*) Ten przepis projektu co do osób prawnych został *skreślony* w tekście art. 6 prawa o post. ukł.

przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Aby zapobiec sporom, *art. 9* nakłada na dłużnika obowiązek okazania ksiąg, rachunków, faktur i całej korespondencji biegłym, powołanym do wyrażenia opinii co do stanu majątkowego dłużnika. Pozatem *art. 10* stanowi, że sąd może z urzędu lub na wniosek wierzyciela nakazać dłużnikowi złożenie przysięgi, że ze swego majątku niczego nie zataił i że wymienił wierzycieli i dłużników z całą dokładnością. Konieczność takiej przysięgi może wynikać w tych przypadkach, gdzie powstają wątpliwości, czy dłużnik z całą sumiennością przedstawił stan czynny i bierny swego majątku. Ten sam artykuł przewiduje też rygory w przypadku niezłożenia przysięgi: stanowi on, że sąd może podanie o otwarcie postępowania układowego odrzucić, gdyby przysięgi nie złożono, a jeżeli otwarcie już nastąpiło, może postępowanie układowe umorzyć.

Art. 11 — 13.

Projekt przyjmuje w *art. 11* zasadę, że sąd orzeka *na posiedzeniu niejawnem*. Posiedzenia jawne odbywają się tylko w wyjątkowych przypadkach, a mianowicie: według uznania sądu w myśl *art. 24 § 1* (rozstrzygnięcie podania o otwarcie postępowania układowego) lub obowiązkowo w myśl *art. 65 § 2* (zатwierdzenie układu), *art. 77 § 1 i 2* (uchylenie układu). Sąd wydaje swe orzeczenia zawsze w formie postanowień, nigdy w formie wyroku. Postanowienia, od których służy środek odwoławczy, powinny być jednocześnie z wydaniem *uzasadnione* na piśmie nawet bez wniosku.

Na postanowienie sądu okręgowego służy w myśl *art. 13 zazalenie* do sądu apelacyjnego, o ile prawo nie zawiera odmiennego przepisu, a więc z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w *art. 24 § 3*, *art. 31 § 5* i *art. 77 § 2*. Od postanowienia sądu apelacyjnego niema środka odwoławczego; *wyjątek* przewiduje *art. 24*, według którego służy *skarga kasacyjna* na odmowę otwarcia postępowania układowego, oraz *art. 69*, dopuszczający skargę kasacyjną na odmowę zatwierdzenia układu. Termin do wniesienia środka odwoławczego liczy się od dnia do-

ręczenia postanowienia, a jeżeli doręczenie nie jest wymagane, od dnia ogłoszenia postanowienia, chyba że prawo stanowi inaczej, *) jak np. w art. 48 (sprawdzenie wierzytelności).

Postanowienia sądowe, jeżeli nie były ogłoszone, powinny być z reguły *doręczane* (art. 376 k. p. c. w związku z art. 7 projektu). Wyjątkowo tylko projekt uznaje doręczenie za niepotrzebne w przypadku art. 68 **) (postanowienie o zatwierdzeniu układu) oraz w przypadkach, gdy jest ono zastąpione przez obwieszczenie. Projekt mianowicie przepisuje w *art. 12*, że postanowienie o umorzeniu postępowania należy ogłosić przez obwieszczenie i w tym przypadku termin do zażalenia liczy się w myśl *art. 13 § 3* od daty obwieszczenia w Monitorze Polskim. Również i postanowienie o ukończeniu postępowania podaje się w myśl art. 81 § 2 do publicznej wiadomości przez obwieszczenie i termin do zażalenia liczy się tak samo od dnia obwieszczenia w Monitorze Polskim.

Art. 14.

Tendencją projektu jest, aby rozpoczęte postępowanie doprowadzono bez przeszkód jaknajprędzej do końca. Dlatego też *zawieszenie postępowania* może nastąpić tylko w razie śmierci dłużnika. Jeżeli w ciągu dwóch tygodni od daty postanowienia sądu o zawieszeniu spadkobierca nie zgłosi wniosku o podjęcie postępowania, zostanie ono umorzone, gdyż brak zainteresowania ze strony spadkobierców lub przedstawicieli przedsiębiorstwa świadczy dostatecznie bądź o niemożności, bądź o braku

---

*) W tekście prawa o post. ukl. *art. 13* otrzymał następujące brzmienie:

„§ 1 Jeżeli prawo niniejsze inaczej nie stanowi, na postanowienie sądu okręgowego służy zażalenie do sądu apelacyjnego, a od postanowienia sądu apelacyjnego niema środka odwoławczego.

§ 2 Termin do wniesienia środka odwoławczego biegnie od doręczenia lub ogłoszenia postanowienia. Jeżeli postanowienie nie zostało ogłoszone, a doręczenie nie jest wymagane, termin ten biegnie od daty obwieszczenia sentencji postanowienia w Monitorze Polskim“

**) W tekście prawa o post. ukl. *art. 68* projektu został *skreslony*

chęci dalszego jego prowadzenia. Samo zaś zgłoszenie takiego wniosku nie przesądza jeszcze sprawy przyjęcia spadku. Zawieszenie postępowania z innych przyczyn, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego, nie byłoby gospodarczo uzasadnione, a przewlekanie postępowania mogłoby przynieść szkodę wierzycielom. Oczywiście w razie zaprzestania czynności przez sąd wskutek wojny lub innych przeszkód, następuje faktyczne zawieszenie postępowania układowego, które zostanie podjęte z chwilą powrotu normalnych warunków pracy.

Art. 15.

Jeżeli wierzyciel jeszcze przed rozpoznaniem podania dłużnika o otwarcie postępowania układowego złożył wniosek o *ogłoszenie upadłości*, sąd ma obowiązek łącznego rozpoznania podania dłużnika i wniosku wierzyciela oraz wydania decyzji w jednym postanowieniu. Zasadę tę przyjęto z uwagi na to, że najczęstszym przypadkiem postępowania układowego będzie niewypłacalność dłużnika, a więc ta sama przyczyna, która jest główną podstawą do ogłoszenia upadłości. Ekonomia postępowania wymaga, żeby obydwa podania rozstrzygnąć odrazu jednym postanowieniem. Połączenie tych rozstrzygnięć jest tem bardziej wskazane, że od daty otwarcia postępowania układowego nie może być ogłoszona upadłość dłużnika. Z istoty rzeczy wynika, że te same zasady należy stosować do przypadku, gdy przed rozstrzygnięciem wniosku wierzyciela o ogłoszenie upadłości dłużnik złożył podanie o otwarcie postępowania układowego.

Art. 16.

Z art. 5 projektu wynika, że postępowanie otwarte na żądanie *spółki jawnej lub komandytowej* obejmuje tylko majątek spółki. Majątek spółki i majątek poszczególnego spółnika są więc rozgraniczone. Wobec tego, zachodzi możliwość, że toczyć się będą dwa postępowania: jedno obejmujące *majątek spółki*, drugie zaś—*majątek spółnika*. W takim przypadku powstanie trudność,

jakie jest stanowisko wierzyciela, któremu według prawa materialnego służy prawo zaspokojenia tak z majątku spółki, jak i z majątku spółnika. Dlatego konieczne było postanowienie, że *wierzyciel bierze udział w obu postępowaniach* i to z całą swą wierzytelnością. Nie potrzebuje on więc czekać na zakończenie postępowania, dotyczącego spółki, lecz może od razu całą wierzytelność zgłosić również i w postępowaniu, dotyczącem osobie spółnika, który za zobowiązania spółki odpowiada bez ograniczenia. Jednakże zaspokojenie, otrzymane przez wierzyciela w obu postępowaniach, nie może łącznie przewyższać całej jego wierzytelności. Nad tem winien czuwać tak nadzorca, jak i sędzia delegowany. *)

Art. 17.

Postępowanie układowe — jak to już było wzmiankowane — przewiduje w kilku przypadkach *obwieszczenia*. Mają one być wywieszane w budynku sądowym oraz umieszczane w Monitorze Polskim i co najmniej w jednym dzienniku poczytnym. Tego rodzaju zawiadomienia ogółu wierzycieli dają dostateczną gwarancję, że ogłoszone zawiadomienie dojdzie do ich wiadomości. Jest to dlatego ważne, że w niektórych przypadkach termin do wniesienia środka odwoławczego, jak termin do zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania w myśl § 3 art. 13 lub na postanowienie o ukończeniu postępowania w myśl art. 81 § 2, liczy się od daty obwieszczenia w Monitorze Polskim (zob. obj. do art. 11 — 13).

Art. 18.

Wszystkie *koszty postępowania układowego* ponosi dłużnik, gdyż całe postępowanie toczy się w interesie dłużnika. Do tych kosztów projekt zalicza zarówno wynagrodzenie nadzorcy sądowego i kuratora, mającego nadzór nad wykonaniem układu

---

*) W tekście prawa o post. ukł „sędzia delegowany” otrzymał nazwę „sędzia - komisarz”.

w myśl art. 75, jak i zwrot poniesionych przez nich wydatków. Wierzyciel zaś nie może żądać zwrotu kosztów czynności, podjętych przez niego w postępowaniu układowem; nie może więc też żądać zwrotu kosztów zastępstwa przez adwokata. Obciążenie dłużnika indywidualnymi kosztami poszczególnych wierzycieli mogłoby bowiem, przy większej ilości wierzycieli, uniemożliwić uzdrowienie przedsiębiorstwa.

R o z d z i a ł III.

Otwarcie postępowania układowego.

Procedura otwarcia postępowania układowego składa się z dwóch etapów. Pierwszym jest rozpoznanie podania o otwarciu postępowania układowego przez *przewodniczącego* sądu. Przewodniczący stosuje przytem na podstawie art. 7 przepisy art. 141 k. p. c. Pozatem może podjąć czynności, wynikające z art. 21 projektu, celem wyjaśnienia stanu majątkowego dłużnika. Po przygotowaniu materiału przez przewodniczącego, następuje przedłożenie podania *sądowi* do rozstrzygnięcia. W ten sposób rozpoczyna się etap drugi. Sąd decyduje następnie przez postanowienie o otwarciu postępowania układowego. W postanowieniu sąd wyznacza równocześnie sędziego delegowanego, nadzorcę sądowego oraz terminy sprawdzenia wiarygodności.

Rozdział III reguluje pozatem materialne i procesowe skutki otwarcia postępowania układowego i określa stanowisko nadzorcy sądowego oraz sędziego delegowanego.

Dalszym ciągiem postępowania układowego jest sprawdzanie wiarygodności, które reguluje rozdział IV projektu.

Art. 19.

Otwarcie postępowania układowego może *nastąpić tylko na wniosek dłużnika*. Wierzyciel nie może żądać otwarcia postępowania układowego. Jeżeli dłużnikiem jest kupiec rejestrowy, powinien on, według art. 5 projektu prawa upadłościowego, w ciągu

dwóch tygodni od dnia zaprzestania płacenia długów, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości lub też wnieść podanie o otwarcie postępowania układowego. Art. 19 niniejszego projektu określa, jaką treść powinno mieć *podanie dłużnika*. Celem tego przepisu jest, ażeby sąd, rozpoznając podanie, mógł się zorientować, jaki jest stan majątkowy dłużnika i czy zachodzą materialne podstawy otwarcia postępowania układowego. Do podania dłużnik winien dołączyć na piśmie zapewnienie, że podane przez niego okoliczności są prawdziwe i wyczerpujące. Zapewnienia takiego nie może w imieniu jego złożyć pełnomocnik, a więc nie może go też złożyć adwokat dłużnika, a to dlatego, że w myśl art. 10 sąd może zażądać od dłużnika złożenia przysięgi, że ze swego majątku niczego nie zataił i że wymienił wierzycieli i dłużników z całą dokładnością.

Art. 20.

Do podania o otwarcie postępowania układowego dłużnik powinien w myśl art. 19 dołączyć między innymi *propozycje układowe*. Treść propozycji projekt ściśle oznaczył: mogą one obejmować tylko: 1) odroczenie spłaty długów; 2) rozłożenie spłaty długów na raty; 3) zmniejszenie sumy długów, przyczem dopuszczalne jest również i rozłożenie na raty zmniejszonej kwoty; wreszcie 4) wskazanie, czy i w jaki sposób wykonanie zobowiązań objętych układem ma być zabezpieczone. Tak odroczenie spłaty długów, jak i rozłożenie jej na raty nie jest ograniczone żadnym terminem. Zakreślenie terminu projekt pozostawia układowi, wychodząc z założenia, że wyznaczanie terminu ustawowego niepotrzebnie krępuje strony dążące do ugody. Z tych samych względów projekt nie ogranicza stopnia zmniejszenia długów. Poza tę treść propozycje układowe wychodzić nie mogą. Ograniczenie to przyjęto tak ze względu na dłużnika, jak i w interesie wierzycieli. Gdyby propozycjom układowych niczem nie ograniczać, układ mógłby stworzyć takie warunki, których spełnienie okazałoby się dla dłużnika niemożliwe, co w ostatecznym wyniku przyniosłoby szkodę wierzycielom. Dopuszczając tylko ściśle określone możliwości, stwarza się

sytuację jasną, którą zarówno dłużnik jak i wierzyciele, jak wreszcie i kurator, mający czuwać nad wykonaniem układu, z łatwością opanować mogą. W szczególności uważano za niedopuszczalne zawieranie układów, mogących doprowadzić do likwidacji przedsiębiorstwa, gdyż byłoby to sprzeczne z całą ideą postępowania układowego, ażeby zachować przy życiu zachwianą finansowo jednostkę gospodarczą.

W tych przypadkach, gdzie trudności finansowe polegają przede wszystkim na braku płynności, wystarcza odroczenie spłaty długów lub rozłożenie jej na raty. Z takimi propozycjami wystąpią przedsiębiorstwa, które jeszcze mogą w całej pełni zaspokoić swych wierzycieli. Tam zaś, gdzie przedsiębiorstwo utrzymać można tylko przez zmniejszenie długów, które polegać może na niższe kapitału lub obniżeniu samych tylko odsetek, wystarcza przeprowadzenie takiego zmniejszenia z tem ułatwieniem, że długi wolno nie tylko zmniejszyć, lecz zmniejszoną kwotę rozłożyć jeszcze na raty. Dalszych ulg przedsiębiorstwo, które ma być utrzymane przy życiu, nie potrzebuje. Gdyby zaś w poszczególnym przypadku przedsiębiorstwo mogło być utrzymane tylko przez zastosowanie zupełnie specjalnych ulg, to w takich wyjątkowych przypadkach lepiej jest nie próbować uzdrawiania przedsiębiorstwa w drodze postępowania układowego, gdyż uzdrowienie tego rodzaju byłoby nader wątpliwe, natomiast z punktu widzenia gospodarczego lepiej jest ogłosić upadłość i w postępowaniu upadłościowym próbować układu.

Propozycje układowe, jeżeli mają zawierać dla wierzycieli realne korzyści, powinny też, jakkolwiek nie muszą, wskazywać, czy wogóle i w jaki sposób wykonanie zobowiązań, objętych układem, ma być zabezpieczone.

Projekt wychodzi z założenia, że wszyscy wierzyciele powinni być traktowani w układzie *jednakowo*. Gdyby jednak poszczególny wierzyciel wyraźnie się zgodził na warunki mniej dla siebie korzystne, niema przyczyny, ażeby na to nie zezwolić, skoro interesowany sam wyraża w tym względzie swą zgodę. Nieraz będzie dla poszczególnego wierzyciela rzeczą korzystniej-

szą ponieść większą ofiarę, a zato utrzymać placówkę gospodarczą.

Projekt poszedł w tym kierunku jeszcze jeden krok dalej, zaznaczając, że dłużnik może wierzycielom, mającym *drobne wierzytelności*, przyznać szczególne korzyści. Miał przytem na oku względy natury socjalnej. Jakie wierzytelności należy uważać za drobne, sąd oceni w każdym poszczególnym przypadku. Gdyby propozycje dłużnika w kierunku uprzywilejowania drobnych wierzytelności szły zbyt daleko, to układ nie przyjdzie do skutku. W tego rodzaju postanowieniu niema więc żadnego niebezpieczeństwa.

Art. 21.

Gdy podanie o otwarcie postępowania układowego wpłynie do sądu, zajmie się niem przedewszystkiem *przewodniczący*, który powinien najprzód zbadać, czy zachowane są przepisy formalne i czy do wniosku nie należy zastosować art. 141 k. p. c. Jeżeli strona formalna nie wykazuje żadnych braków, przewodniczący może przed przedłożeniem sprawy sądowi przygotować dalszy materiał przez zażądanie *opinji jednego lub kilku biegłych* celem wyjaśnienia stanu majątkowego dłużnika. Cenną może być też opinia *izby przemysłowo-handlowej*, w szczególności przy przedsiębiorstwach wielkich, oraz opinia władz, urzędów, instytucyj, zrzeszeń lub stowarzyszeń co do użyteczności państwowej, gospodarczej lub społecznej przedsiębiorstwa dłużnika. W przypadkach, w których użyteczność taka zachodzi, sąd ze szczególną troskliwością dążyć będzie do tego, ażeby nie dopuścić do zlikwidowania takiej placówki. Przy przedsiębiorstwach dużych izba przemysłowo-handlowa będzie mogła też zwrócić uwagę na to, czy wskutek zlikwidowania przedsiębiorstwa, wobec położenia rynku pracy, nie grozi dalszy wzrost bezrobocia. Szczególnie ważne będzie to w przypadkach, gdy otwarcia postępowania układowego żądać będzie spółka akcyjna. W takim przypadku (§ 3) projekt nakłada na przewodniczącego obowiązek zasięgnięcia *opinji Ministra Przemysłu i Handlu*, który, jako władza centralna, najlepszy może mieć pogląd na stosunki go-

spodarcze. Prosząc o wydanie takiej opinii, przewodniczący powinien równocześnie określić termin do złożenia opinii. *) Przepis taki jest potrzebny, jeżeli się nie chce dopuścić do zahamowania postępowania z powodu oczekiwania opinii. Opinia Ministra nie jest dla sądu wiążąca.

Art. 22.

Po wniesieniu przez dłużnika podania o otwarcie postępowania układowego grozić mu mogą tak egzekucje indywidualne, jak i postępowanie upadłościowe. Jeżeli więc postępowanie układowe ma mieć wogóle jaki cel gospodarczy i ma się toczyć w spokojnej atmosferze, nie można dopuszczać ani do egzekucji, ani też do upadłości. Co do upadłości, to odpowiednie gwarancje zawiera art. 15. O ile zaś idzie o *egzekucję* indywidualną, to w przypadkach pilnych przewodniczący sam może na wniosek dłużnika wydać *zarządzenie, wstrzymujące egzekucję*. Jeżeli to uczyni, winien zarządzenie to przedstawić sądowi do rozpoznania na najbliższym posiedzeniu, albowiem w zasadzie powołanym do tego, aby wydawać zarządzenia wstrzymujące egzekucję, jest skład sądu. Wstrzymanie egzekucji dotyczy tylko wierzytelności, objętych postępowaniem układowym. Gdyby zaś szło o wierzytelności, wymienione w art. 4, to w tych przypadkach egzekucja byłaby w całej pełni dopuszczalna, gdyż tego rodzaju wierzytelności nie są wogóle postępowaniem układowym objęte.

*) W tekście prawa o post. ukl. *art. 21 § 3* otrzymał następujące brzmienie.

„Jeżeli otwarcia postępowania układowego żąda przedsiębiorstwo bankowe lub ubezpieczeniowe, przewodniczący winien zasięgnąć opinii Ministra Skarbu; jeżeli zaś otwarcia postępowania żąda spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, nie będąca przedsiębiorstwem bankowym lub ubezpieczeniowym — opinii Ministra Przemysłu i Handlu. Gdyby Minister w określonym terminie opinii nie złożył, przewodniczący nada sprawie dalszy bieg. Przepisy te stosuje się odpowiednio do spółdzielni, o której opinii udziela Rada Spółdzielcza“.

Art. 23.

Projekt zezwala na *cofnięcie podania* o otwarciu postępowania układowego aż do chwili przyjęcia układu przez wierzycieli. Z chwilą więc zakończenia głosowania nad układem dłużnik traci możność cofnięcia swego podania. Przyczyny cofnięcia podania mogą przy przedsiębiorstwach zdrowych polegać na tem, że dłużnik znalazł inne sposoby wyjścia z ciężkiej sytuacji finansowej i uzdrowienia swego przedsiębiorstwa. Przy przedsiębiorstwach innych może położenie dłużnika być tak ciężkie, że w ostatniej chwili decyduje się on na ogłoszenie upadłości. Projekt wychodzi z założenia, że niema powodu hamować w tym względzie swobodnego działania dłużnika. Dlatego określa chwilę, kiedy cofnięcie podania jest już niedopuszczalne i wybiera jako tę chwilę moment głosowania nad układem.

Jeżeli dłużnik podanie cofnął, sąd wyda *postanowienie umarzające postępowanie* na koszt dłużnika.

Art. 24.

Po zbadaniu podania dłużnika przez przewodniczącego z punktu widzenia formalnego i po ewentualnem zasięgnięciu opinji, przewidzianej w art. 21, a także po wstrzymaniu egzekucji na podstawie art. 22 § 2, przewodniczący przedkłada podanie *sądowi* celem powzięcia decyzji, czy ma nastąpić otwarcie postępowania. Sąd może podanie rozstrzygnąć na posiedzeniu niejawnem albo wyznaczyć *rozprawę*, zależnie od tego, czy uważa przedłożony mu materiał za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia. W każdym przypadku sąd może żądać od dłużnika i od wierzycieli wyjaśnień i może zarządzić przeprowadzenie dowodów, jeżeli uzna to za wskazane. Wszystko to jest dopuszczalne nawet wtenczas, gdy sąd rozstrzyga na posiedzeniu niejawnem. Jeżeli sąd zadecydował wyznaczenie rozprawy, wzywa na nią tylko dłużnika. Gdyby jednak na rozprawę przybyli wierzyciele, którzy dowiedzieli się o niej, to i oni będą wysłuchani. Na podstawie rozprawy sąd wyda następnie swą decyzję. W obydwóch zarówny przypadkach, czy sąd rozstrzyga na posiedzeniu

niejawnem, czy też na podstawie rozprawy, decyzja powinna zapadć *w ciągu dwóch tygodni od daty wniesienia podania*. Przepis ten jest natury porządkowej, ma jednak na celu wywarcie nacisku na sąd, ażeby swej decyzji nie zwlekał. Decyzja sądu zapada w formie *postanowienia*. Na postanowienie, oddalające podanie, służy *zażalenie* do sądu apelacyjnego, a gdyby i ten sąd podania nie uwzględnił, projekt dopuszcza *skargę kasacyjną* (§ 3). *) Wprowadzenie kasacji usprawiedliwione jest doniosłością decyzji, od której zależy, czy przedsiębiorstwo dłużnika utrzymane będzie przy życiu, czy też dłużnik zmuszony będzie ogłosić sobie upadłość; pozatem podstawy i warunki otwarcia postępowania układowego zawierają nieraz zawile zagadnienia prawne, których rozstrzygnięcie przez instancję kasacyjną leży w interesie jednolitości orzecznictwa.

Na postanowienie uwzględniające podanie niema wogóle zażalenia. Skoro bowiem tworzy się ustawę, która ma na celu zapobieganie upadłości, nie można dopuścić do tego, ażeby wierzyciele dłużnika przez wnoszenie zażaleń wstrzymywali decyzję w sprawie otwarcia postępowania, dążącego do uzdrowienia przedsiębiorstwa dłużnika.

Art. 25.

Celem przyspieszenia toku postępowania, sąd powinien już w samym postanowieniu o otwarciu postępowania wyznaczyć sędziego delegowanego i nadzorcę sądowego oraz terminy sprawdzenia wierzytelności. Przepis ten pragnie umożliwić sędziemu spełnienie zadania, wymaganego przez projekt, *aby sprawdzenie wierzytelności mogło być ukończone w ciągu dwóch miesięcy od daty otwarcia postępowania* (§ 1). *Termin dwumiesięczny* jest i w tym przypadku tylko terminem porządkowym i przy zawitych stosunkach finansowych przedsiębiorstwa jest rzeczą dopuszczalną, aby sprawdzanie wierzytelności trwało dłużej.

---

*) Do słów projektu „służy skarga kasacyjna” w tekście *art. 24 § 3* prawa o post ukl dodano „*w terminie dwutygodniowym od doręczenia postanowienia*”.

Projekt przewiduje też w art. 47, że sąd może nawet w toku postępowania, na przedstawienie sędziego delegowanego, z ważnych powodów wyznaczyć dodatkowe terminy sprawdzenia.*)

Postanowienie o otwarciu postępowania ma być *doręczone* dłużnikowi oraz wierzycielom według wskazanych przez dłużnika adresów (§ 2).**) Z uwagi na to, że w ten sposób niektórzy wierzyciele mogą być pominięci, i mając na względzie okoliczność, że otwarcie postępowania układowego wywołuje w myśl art. 28 również i pewne skutki prawne w stosunku do osób trzecich, sąd winien otwarcie postępowania układowego podać do publicznej wiadomości przez obwieszczenie (§ 3)***) w rozumieniu art. 17.

Artykuły 24 i 25 nie zawierają osobnego przepisu o *chwili otwarcia postępowania układowego*, podobnie jak to czyni art. 15 projektu prawa upadłościowego („data postanowienia sądu jest datą ogłoszenia upadłości“). Taki przepis jest w prawie upadłościowym konieczny z uwagi na to, że upadły naskutek ogłoszenia upadłości traci z samego prawa nie tylko możliwość rozrządzania swym majątkiem, lecz też możliwość korzystania z niego i zarząd, wskutek czego wszelkie po tym czasie dokonane przez niego oraz w stosunku do niego akty majątkowe uznaje się za pozbawione skutków prawnych. W postępowaniu natomiast układowym dłużnik zachowuje nadal zarząd swego przedsiębiorstwa i w dalszym ciągu je prowadzi, i dlatego tutaj osobny przepis nie jest potrzebny. Wobec braku zaś przepisu wypadnie w tym względzie, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 7, stosować odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego, czyli, że *skutek prawny otwarcia postępowania układowego na-*

---

*) W tekście prawa o post ukł artykuł ten *skreślono*

**) W tekście prawa o post ukł § 2 art 25 projektu figuruje jako § 3, wprowadzony bowiem został *nowy* § 2 następującej treści

„Sąd może pełnienie czynności sędziego-komisarza zlecić sadowi grodzkiemu, mającemu siedzibę w innej miejscowości, jeżeli to jest potrzebne z uwagi na miejsce, w którym znajduje się przedsiębiorstwo dłużnika“

***) W tekście prawa o post ukł § 3 art 25 figuruje jako § 4 ze względu na dodanie nowego § 2

stępuje dopiero z *chwilą doręczenia*, chyba że postanowienie o otwarciu było ogłoszone na rozprawie. Decydujące jest doręczenie *do rąk dłużnika*, gdyż postępowanie układowe może być otwarte tylko na jego wniosek i odnośne postanowienie jest odpowiedzią na tenże wniosek. Doręczenie zaś do rąk wierzycieli jest tylko zawiadomieniem o otwarciu postępowania, podobnie jak podanie o tem do publicznej wiadomości przez obwieszczenie. Chwilą tedy, lub jak mówi art. 28 „*datą*”, otwarcia postępowania układowego, jest doręczenie odnośnego postanowienia sądu do rąk dłużnika, chyba że postanowienie to było ogłoszone na rozprawie. Rozumie się, że gdyby—wbrew wszelkiemu przypuszczeniu—doręczenie dłużnikowi postanowienia nastąpiło po publicznem jego obwieszczeniu, datę tego obwieszczenia, czyli ujawnienia postanowienia sądu, należałoby przyjąć za datę otwarcia postępowania układowego. Rozumie się również, że ogólne przepisy kodeksu zobowiązań o zaskarżaniu czynności dłużnika, które byłyby zdziałane ze szkodą wierzycieli w okresie między wniesieniem podania o otwarcie postępowania układowego a doręczeniem dłużnikowi lub obwieszczeniem postanowienia, uwzględniającego to podanie, pozostają w mocy.

Art. 26.

Projekt przewiduje, że bezpośredni dozór nad przedsiębiorstwem dłużnika sprawuje *nadzorca*, działający pod kontrolą *sędziego delegowanego*, który ze swej strony kieruje tokiem postępowania. Sędzia delegowany jest czynnikiem samodzielnym, rozstrzygającym wszystkie spory, o ile w poszczególnych przypadkach projekt nie przekazał ich wyraźnie sądowi. Na zarządzenia sędziego delegowanego służy tak dłużnikowi jak i wierzycielom *zażalenie* w ciągu tygodnia do sądu okręgowego. Termin tygodniowy rozpoczyna się od daty ogłoszenia zarządzenia, a jeżeli ogłoszenia nie było — od daty doręczenia. W wyjątkowych przypadkach termin ten liczy się w inny sposób; w szczególności termin do zażalenia na wciągnięcie lub odmowę wciągnięcia wierzytelności na listę liczy się, w myśl art. 48, od ostatnie-

go terminu sprawdzenia. W przypadku art. 49 termin do wniesienia zażalenia biegnie znowu od daty ogłoszenia zarządzenia, a jeżeli ogłoszenia nie było — od daty doręczenia.

Art. 27.

Postanowienie o otwarciu postępowania układowego musi być, celem ochrony osób trzecich, ujawnione *w księgach hipotecznych oraz w innych księgach i rejestrach*, do których wpisany jest majątek dłużnika. Ujawnienie następuje z urzędu na żądanie sędziego delegowanego, skierowane wprost do wydziału hipotecznego. Cel wpisu polega na ostrzeżeniu osób trzecich o skutkach przewidzianych w art. 28 § 2. Skutek prawny takiego wpisu polega na zburzeniu dobrej wiary po stronie osób trzecich. Wpisywanie hipotek sądowych na podstawie uzyskanych tytułów egzekucyjnych jest niedopuszczalne. Przedewszystkiem zaś nie może bez zezwolenia nadzorcy nastąpić ani zbycie ani obciążenie praw dłużnika, wpisanych do ksiąg lub rejestrów, co wyraźnie stanowi art. 28 § 2.

Art. 28.

Otwarcie postępowania układowego wywiera daleko idące skutki w dziedzinie prawa materialnego. Normując te skutki, trzeba było mieć na uwadze, że pomimo otwarcia postępowania układowego dłużnik zachowuje zarząd swego majątku i dlatego musi mieć pewną swobodę działania, aby móc przedsiębiorstwo utrzymać w ruchu. Z drugiej zaś strony, trzeba było z otwarciem postępowania połączyć takie skutki prawne, ażeby interesy wierzycieli były zabezpieczone, aby więc dłużnik nie mógł w czasie postępowania rozrzucić swoim majątkiem ze stratą wierzycieli. To też projekt stanowi, że w toku całego postępowania, czyli od daty otwarcia postępowania układowego aż do chwili prawomocnego rozstrzygnięcia co do układu lub umorzenia postępowania, dłużnik nie może rozporządzać swym majątkiem ani zaciągać zobowiązań, przekraczających zakres *zwykłego zarządu*. Dłużnik nie może więc w czasie trwania postę-

powania układowego ani zmniejszać substancji majątku, ani też czynić inwestycji, chyba że uzyska na to zgodę nadzorcy. Ponieważ jednak dłużnik zachowuje zarząd swego przedsiębiorstwa, projekt pozostawia mu możliwość zaciągania takich zobowiązań, które są konieczne do podtrzymania życia przedsiębiorstwa.

W razie, gdyby dłużnik działał wbrew przytoczonym wyżej zakazom, naraziłby się na skutki, przewidziane w art. 34 i w art. 67 pkt. 2. Ponadto wykroczenie przeciwko tym zakazom wywołuje również *ujemne skutki prawne* w stosunku do współkontrahenta. Projekt uważa bowiem takie czynności prawne dłużnika w stosunku do wierzycieli za bezskuteczne, jeżeli współkontrahent wiedział, że dłużnik przekroczył granicę zwykłego zarządu przedsiębiorstwa, a nadzorca nie udzielił na to zezwolenia lub nawet temu się sprzeciwił. Przepis taki jest konieczny, aby zapobiec działaniu na szkodę wierzycieli przez podejmowanie czynności prawnych, w szczególności przez zaciąganie zobowiązań, które zawierają w sobie rozrządzenie substancją majątku. Bezskuteczność takich czynności prawnych jest jednak tylko relatywna. W stosunku między dłużnikiem a współkontrahentem czynność prawna jest ważna, chociaż w stosunku do wierzycieli jest bezskuteczna.

W tym zakresie, w jakim dłużnik posiada zwykły zarząd swego przedsiębiorstwa, zobowiązania zaciągnięte przez niego w czasie trwania postępowania układowego nie są postępowaniem tem objęte. To samo dotyczy zobowiązań, zaciągniętych *za zezwoleniem nadzorcy*. W tych więc przypadkach zaciągnięte zobowiązania znajdują się poza postępowaniem układowym i można ich dochodzić bez żadnego ograniczenia, nie wykluczając postępowania egzekucyjnego.

Od daty ujawnienia w księgach i rejestrach postanowienia o otwarciu postępowania układowego nie może bez zezwolenia nadzorcy nastąpić ani zbycie ani obciążenie praw dłużnika, wpisanych do tych ksiąg lub rejestrów, aby przez takie wpisy nie dopuścić do zmniejszenia jego majątku.

Art. 29.

Od daty otwarcia postępowania układowego (zob. ostatni ustęp uzasadnienia do art. 25) nie może być dokonywana spłata długów, objętych postępowaniem. Niedopuszczalna jest też *egzekucja* przeciwko dłużnikowi, ani nie mogą być uzyskiwane *hipoteki sądowe*. Postępowanie egzekucyjne, wszczęte przed otwarciem postępowania układowego, będzie zawieszona. Rozpoczęcie zaś nowych egzekucyj jest niedopuszczalne. Zakaz przeprowadzenia egzekucji i *odroczenie wypłat na czas postępowania układowego* są uzasadnione tem, że projekt nie chce dopaść do zmniejszenia aktywów, czy to w drodze dobrowolnej czy przymusowej.

Art. 30.

Otwarcie postępowania układowego nie odbiera wierzycielom możności wszczynania przeciwko dłużnikowi *nowych procesów*. Skoro bowiem przedsiębiorstwo dłużnika nadal istnieje i ma być zachowane, wierzyciele mogą mieć interes w tem, aby w drodze procesu ustalić swe wierzytelności i uzyskać przeciwko dłużnikowi tytuł egzekucyjny. Wprawdzie w czasie trwania postępowania układowego egzekucja jest niedopuszczalna; jednakże po ukończeniu postępowania w przypadkach, w których nie doszło do zawarcia układu, posiadanie tytułu egzekucyjnego ma dla wierzyciela tę wartość, że może on z chwilą ukończenia postępowania zaraz przystąpić do egzekucji. Z drugiej jednak strony, wytaczanie nowych powództw jest niepotrzebne w tych wszystkich przypadkach, w których niema przeszkody do wciągnięcia wierzytelności w całości na listę wierzytelności i w których dochodzi do normalnego zakończenia postępowania, czyli do zawarcia układu. W takim razie wytaczanie powództwa jest tem mniej uzasadnione, ile że w razie zawarcia układu wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia, zatwierdzającego układ, jest w myśl art. 72 tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Uzyskiwanie więc innego

jeszcze tytułu egzekucyjnego zapomocą powództwa nie jest potrzebne. Dlatego też w razie wytoczenia takiego powództwa koszty procesu obciążają powoda.

Art. 31 — 33.

Pomimo otwarcia postępowania układowego, dłużnik posiada nadal zwykły zarząd przedsiębiorstwa. Jednakże zarządza on swem przedsiębiorstwem pod dozorem nadzorcy sądowego, który ze swej strony jest pod kontrolą sędziego delegowanego (*art. 31 § 1*). Projekt przyjął zasadę nadzoru, sprawowanego przez nadzorcę, nie daje zaś nadzorcy prawa zarządu przedsiębiorstwem dłużnika. W normalnych bowiem przypadkach zarząd sprawowany przez dłużnika będzie sprawniejszy, aniżeli zarząd nadzorcy, który obejmowałby kierownictwo nieznanego sobie przedsiębiorstwa. Z drugiej jednak strony nadzór musi być do tego stopnia ścisły, aby zmuszał dłużnika do respektowania zarządzeń sędziego delegowanego i nadzorcy i aby dłużnik nie mógł działać na szkodę wierzycieli. W tym celu projekt zawiera specjalne przepisy, zawarte w dalszych artykułach (34, 67 pkt. 2).

Nadzorca sądowy jest czynny aż do czasu prawomocnego zatwierdzenia układu przez sąd albo do ukończenia postępowania w inny sposób (*art. 31 § 2*). Może on też później, po zatwierdzeniu układu, być mianowany kuratorem w myśl art. 75.

Przed przystąpieniem do pełnienia swych obowiązków, nadzorca składa wobec sędziego delegowanego *przrzeczenie* sumiennego wykonywania obowiązków (*art. 31 § 3*). Ze swych czynności nadzorca składa sędziemu delegowanemu *sprawozdanie* (*art. 31 § 4*). Sposób i czas składania tych sprawozdań określi sedzia. Gdyby nadzorca obowiązki swe spełniał niesumienie, byłby w myśl *art. 32* odpowiedzialny za szkodę, wskutek tego wyrządzoną. *Odpowiedzialność ta* istnieje tak wobec dłużnika, jak i wierzycieli, jak wreszcie i w stosunku do osób trzecich.

Art. 33 projektu wymaga, aby nadzorca zaraz po objęciu swoich czynności zamknął księgi dłużnika, sprawdził bilans, zło-

żony przez dłużnika w myśl art. 19, zbadał stan czynny i bierny majątku dłużnika oraz skontrolował spis wierzycieli. Ponadto nadzorca winien dokładnie zbadać stan przedsiębiorstwa, ażeby móc kontrolę swą dokładnie sprawować. O ileby przytem potrzebne było odwołanie się do opinii biegłego, nadzorca może biegłych takich powołać, jednakże tylko za zgodą sędziego delegowanego. Ograniczenie to jest konieczne, celem uniknięcia mnożenia kosztów przez powoływanie biegłych.

Gdyby nadzorca obowiązków swych należycie nie spełniał, sąd może tak z urzędu, jak i na wniosek, czy to sędziego delegowanego, czy też dłużnika lub któregośkolwiek z wierzycieli, *usunąć nadzorcę* i wyznaczyć innego. Na takie postanowienie sądu zażalenia niema (*art. 31 § 5*).

Art. 34.

Nadzór, sprawowany przez nadzorcę, i kontrola, wykonywana przez sędziego delegowanego, działać będą tylko wtenczas skutecznie, jeżeli ustawa przewidywać będzie środki, zmuszające dłużnika do zastosowania się do zarządzeń tak sędziego delegowanego, jak i nadzorcy. W tym celu projekt przewiduje możliwość *umorzenia postępowania*, gdyby dłużnik działał wbrew zarządzeniom sędziego delegowanego lub nadzorcy. Gdyby zaś dłużnik utrudniał nadzorcy spełnienie prawidłowego nadzoru lub działał na szkodę wierzycieli, sąd może bądź umorzyć postępowanie, bądź na wniosek nadzorcy może mu *przekazać całkowity lub częściowy zarząd* majątku dłużnika. Przed wydaniem takiego postanowienia, sąd powinien wysłuchać dłużnika, ażeby zorientować się, czy wniosek nadzorcy jest uzasadniony. Do powierzenia zarządu nadzorcy sąd przystąpi wówczas, jeżeli będzie uważał, że leży to w interesie wierzycieli. Umorzenie postępowania może być bowiem dla wierzycieli o tyle niebezpieczne, że może spowodować upadłość dłużnika. Dalszą ochronę wierzycieli zawiera art. 67 pkt. 2

Art. 35.

Z art. 28 wynika, jako materialno-prawny skutek otwarcia postępowania układowego, niedopuszczalność rozporządzania substancją majątku przez dłużnika. Ponieważ jednak art. 30 dopuszcza wytaczanie nowych procesów, więc zachodzi możliwość, że dłużnik w toku postępowania sądowego przez *uznanie* roszczenia strony przeciwnej, przez *zrzeczenie się* roszczenia, przez zawarcie *ugody* lub *przyznanie* okoliczności dla wyniku sporu istotnych, mógłby rozrządzić swym majątkiem. Dlatego konieczne jest postanowienie, że tego rodzaju czynności prawne *bez zgody nadzorca* nie mają skutków prawnych. Poza to jest dla ścisłości nadzoru rzeczą niezbędną, ażeby nadzorca sądowy wykonywał kontrolę również i nad sposobem prowadzenia procesów przez dłużnika. W tym celu projekt daje nadzorca sądowemu prawo przystąpienia w każdym stanie postępowania sądowego do procesów po stronie dłużnika i to z takimi samymi prawami, jakie posiada *interwenjent uboczny*. Ażeby jednak zapadający wyrok mógł wywierać skutek prawny również i w stosunku do nadzorca, projekt przewiduje, że do interwencji tej należy odpowiednio stosować przepisy o *spółuczestnictwie jednolitem*. Nadzorca sądowy będzie więc miał podobne stanowisko, jakie posiada interwenjent uboczny w rozumieniu art. 78 k. p. c. W ten sposób będzie miał zastosowanie zarówno art. 70, jak i art. 362 k. p. c.

Art. 36.

Wynagrodzenie nadzorca sąd oznaczy stosownie do poniesionych przez niego trudów. Poprzednio sąd wysłucha tak nadzorcę, jak i dłużnika. W każdym zaś razie nadzorca ma prawo do *zwrotu wydatków*, które wyłożył z powodu swóich czynności, a których celowość sąd rozpozna. Przy większych nadzorach, trwających czas dłuższy, sąd może też przyznać nadzorca na poczet wynagrodzenia *zaliczki* w miarę dokonanych czynności. Na postanowienie sądu, określające wysokość wynagrodze-

nia, służy *zażalenie* tylko dłużnikowi i nadzorcy. Prawa zażalenia nie przyznano wierzycielom, gdyż kwestja wynagrodzenia w nieznacznym tylko stopniu dotyka ich interesów.

R o z d z i a ł I V.

Sprawdzenie wierzytelności.

Art. 37 — 38.

Każda wierzytelność, mająca być uwzględniona w postępowaniu układowym, powinna być w zasadzie przez wierzyciela *zgłoszona* (art. 37). Zgłoszenie to nie jest wprowadzie warunkiem uwzględnienia wierzytelności przy sprawdzaniu (jak to wynika z art. 41 projektu), daje jednak wierzycielowi gwarancje, iż nie zostanie pominięty. Dlatego zgłoszenie takie leży we własnym interesie wierzyciela, tem bardziej, że w myśl art. 279 pkt. 2 k. z. dopiero zgłoszenie, a nie już otwarcie, postępowania układowego przerywa bieg przedawnienia. Powinno ono nastąpić przed upływem wyznaczonego terminu sprawdzenia. Przytem wierzyciel powinien wymienić w zgłoszeniu kwotę i tytuł wierzytelności oraz przedstawić dowody. Tego rodzaju zgłoszenie jest z jednej strony kontrolą dołączonego do podania o otwarcie postępowania spisu wierzycieli, z drugiej zaś strony jest podstawą do ustalenia listy wierzytelności o tyle dokładną, że polega na własnem oświadczeniu wierzyciela.

Jeżeli wierzyciel mieszka *zagranicą*, jest on w myśl art. 38 obowiązany obrać sobie w Polsce zamieszkanie dla doręczeń, ażeby doręczenia do jego rąk mogły równie szybko dochodzić, jak do rąk osób zamieszkałych w kraju, co jest tem ważniejsze, ile że w myśl art. 13 terminy do wniesienia środka odwoławczego liczy się w zasadzie od dnia doręczenia. Przepisy art. 145 k. p. c. nie mają więc w tym przypadku zastosowania.

Art. 39.

Projekt przyjmuje zasadę, że pomimo postępowania układowego *potrącenie* wzajemnych długów między dłużnikiem

a wierzycielem jest dopuszczalne. Od tej zasady projekt przewiduje dwie grupy wyjątków, które mają na celu zapobiec możliwości, aby wierzyciele, pomimo postępowania układowego i pomimo braku odpowiedniego majątku dłużnika, uzyskali zapomocą potrącenia pokrycie swych wierzytelności w pełnej wysokości. Takby zaś mogło być, gdyby potrącenie chciał wykonać wierzyciel, który stał się dłużnikiem po otwarciu postępowania układowego. Tutaj przez potrącenie mógłby uzyskać pełne pokrycie swej wierzytelności, nabytej przed postępowaniem układowym, pomimo iż dłużnik żądał zmniejszenia długów, jakie wobec jego położenia finansowego jest konieczne, jeżeli ma nastąpić uzdrowienie przedsiębiorstwa. Jeszcze drażliwszą byłaby sytuacja, gdyby kto — będąc dłużnikiem — stał się dopiero po otwarciu postępowania układowego wierzycielem przez nabycie w drodze przelewu lub indosu wierzytelności, powstałej przed otwarciem postępowania. W takich bowiem przypadkach wystarczałoby dokonanie przelewu wierzytelności lub indosu na osobę, będącą dłużnikiem wnioskodawcy, aby uzyskać w drodze potrącenia zaspokojenie całej wierzytelności. W takich oto przypadkach projekt nie zezwala na potrącenie. Jednakże potrącenie należy dopuścić, jeżeli jest jasne, iż nie zachodzi tendencja do obejścia ustawy. Jeżeli więc dłużnik po otwarciu postępowania stał się wierzycielem dlatego, że nabył wierzytelność wskutek zapłacenia długu, za który odpowiadał osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi i jeżeli ponadto odpowiedzialność nabywcy za dług powstała przed datą, kiedy podanie dłużnika o otwarcie postępowania układowego wpłynęło do sądu, to w takich przypadkach nabycie wierzytelności następuje w drodze normalnej, a nie w celu uzyskania pozycji korzystniejszej, aniżeli posiadają ją inni wierzyciele. W takim więc przypadku potrącenie jest dopuszczalne.

Art. 40 — 45.

Po dokonaniem zgłoszeniu następuje *sprawdzenie wierzytelności*. Sprawdzenie to przeprowadza nie cały skład sądu, lecz sam tylko sędzia delegowany, którego zadaniem jest kie-

rowanie tokiem postępowania, a w szczególności przeprowadzenie sprawdzenia wierzytelności (*art. 40*), oczywiście po wysłuchaniu dłużnika i nadzorcy. Wyniki sprawdzenia mają być wciągnięte na *listę wierzytelności*, której celem jest ustalenie, jacy wierzyciele i z jaką sumą biorą udział w postępowaniu i w głosowaniu nad układem. Wciągnięcie na listę wierzytelności przeprowadza tedy sędzia, a nie nadzorca. Wciągnięte mają być na listę tylko takie wierzytelności, których istnienie nie podlega wątpliwości. Dlatego mają być według *art. 41* uwzględnione tylko wierzytelności, oparte na wpisach w prawidłowo prowadzonych księgach handlowych dłużnika, gdyż księgi takie służą za dowód nawet w postępowaniu procesowym (*art. 275 k. p. c.*). Powinny być wciągnięte na listę także wszystkie wierzytelności, oparte na tytułach bezspornych, przyczem bezsporność ocenia sędzia delegowany. Wreszcie i wszystkie inne wierzytelności, o ile nie budzą wątpliwości, a są wymienione przez dłużnika w spisie wierzycieli, zostaną wciągnięte na listę wierzytelności nawet wtenczas, gdyby nie były zgłoszone przez wierzyciela.

Do wierzytelności, które zostaną wciągnięte na listę, dopisuje się *odsetki*, jeżeli należą się od kapitału, i to w ten sposób, że w liście wierzytelności kapitał i odsetki przedstawiają jedną łączną kwotę. Przytem projekt uwzględnia tylko odsetki do dnia otwarcia postępowania układowego, ażeby nie utrudniać rozliczeń przez doliczanie odsetek do poszczególnych kwot w czasie postępowania aż do zawarcia układu, co mogłoby wywołać trudności, szczególnie w tych przypadkach, gdzie odbyło się kilka terminów zgromadzenia wierzycieli. Wobec tego, że postępowanie układowe ma trwać tylko czas krótki, sprawa odsetek nie jest zagadnieniem istotnem.

Poza temi ogólnemi zasadami, projekt daje szereg przepisów, w jaki sposób traktować poszczególne rodzaje wierzytelności.

a) Stanowi więc w *art. 42*, że wierzytelności warunkowe oraz wierzytelności, których płatność jeszcze nie nastąpiła, będą również wciągnięte na listę; przytem nie rozróżnia się, czy

idzie o warunek zawieszający, czy też o warunek rozwiązujący; wierzytelności bowiem warunkowe przedstawiają także wartość majątkową i wobec tego nie można ich pominąć. Wierzytelności powyższe wciąga się na listę w pełnej wysokości.

b) Przy prawach do powtarzających się świadczeń trzeba przedewszystkiem określić ich wartość, aby wiedzieć, jaką kwotę wciągnąć na listę. Projekt przyjmuje w *art. 43* zasadę najprostszą i najsłuszniejszą, że przy świadczeniach, oznaczonych co do czasu trwania, wciąga się na listę sumę świadczeń za cały czas ich trwania; gdyby zaś czas trwania nie był oznaczony, wciągnięta będzie na listę wartość prawa z dnia otwarcia postępowania układowego. *) Wartość tę powinien sędzia delegowany ustalić w danym razie w drodze oszacowania.

c) Przy wierzytelnościach niepieniężnych można ich wartość ustalić tylko w drodze szacunku. Szacunek ten ma być przeprowadzony według wartości z dnia otwarcia postępowania układowego, ażeby uniknąć konieczności uwzględniania różnic, którym wierzytelność taka w toku postępowania mogłaby podlegać (*art. 44*).

d) Przy wierzytelnościach w pieniądzach zagranicznych, projekt przyjął zasadę przerachowania takich wierzytelności na pieniądze krajowe, ażeby uprościć postępowanie, a w szczególności głosowanie nad układem. W ten sposób osiąga się też najłatwiej równomierne traktowanie wierzycieli. Przerachowanie ma w myśl *art. 45* nastąpić według kursu giełdy warszawskiej w dniu otwarcia postępowania układowego, a gdyby takiego kursu nie było, według ceny targowej z tej daty, np. w transakcjach bankowych lub w obrotach prywatnych. W postępowaniu układowem przerachowanie przeprowadza się tylko celem wciągnięcia wierzytelności na listę, nie zaś celem określenia sumy, którą dłużnik winien zapłacić wierzycielowi, co normują inne przepisy prawne, jak np. *art. 211 k. z.* lub rozp.

---

*) Wyraz „układowego“ w druku projektu przez przeoczenie był opuszczony. W tekście *art. 43* prawa o post. ukł. został on przywrócony.

o wierzytelnościach w walutach zagranicznych z 12 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 509).

Art. 46.

Projekt podkreśla jeszcze raz zasadę, wynikającą już z art. 4, że wciągnięciu na listę nie ulegają wierzytelności, które nie są objęte postępowaniem układowym. Takie bowiem wierzytelności, winny być w całej pełni pokryte i postępowanie układowe nie wywiera na ich istnienie i ich realizację żadnego wpływu. W jednym tylko przypadku sprawa może przedstawiać się inaczej. W myśl art. 4 postępowaniem układowym nie są objęte należności zabezpieczone hipoteką, w rejestrze lub prawem zastawu. Wierzytelności te dlatego nie są objęte postępowaniem układowym, że posiadają zabezpieczenie. Gdyby jednak wierzyciel zrzekł się tego zabezpieczenia — bez względu na to, z jakich motywów — natenczas nie byłoby przyczyny, aby wierzytelności te traktować inaczej aniżeli wierzytelności bez zabezpieczenia. Dlatego też takie wierzytelności mogą być wciągnięte na listę wierzytelności.

Art. 47. *)

W toku sprawdzania może się okazać, że terminy sprawdzania, wyznaczone przez sąd w postanowieniu o otwarciu postępowania układowego na podstawie art. 25, nie wystarczają do opracowania całego materiału. W takich przypadkach sędzia delegowany może zwrócić się do sądu z przedstawieniem o wyznaczenie *dotychczasowych terminów sprawdzenia*. Jeżeli sąd uzna przytoczone przez sędziego motywy za słuszne, wyznaczy termin dodatkowy; wolno mu to jednak uczynić tylko z ważnych powodów. Gdyby zaś sąd przedstawienia nie uwzględnił, sędzia delegowany winien na ostatnim z wyznaczonych terminów sprawdzenia prowadzić sprawę tak długo, aż nie wyczerpie całego materiału.

---

*) W tekście prawa o post. ukł artykuł ten *skreślono*,

Art. 48. *)

Na wciągnięcie lub odmowę wciągnięcia wierzytelności na listę służy *zażalenie*. Termin do zażalenia liczy się w tym przypadku od ostatniego terminu sprawdzenia, co jest wyjątkiem od ogólnej zasady art. 13, że termin do wniesienia środka odwoławczego liczy się od dnia doręczenia lub ogłoszenia postanowienia. Odchylenie od tej zasady nastąpiło dlatego, aby uniknąć konieczności doręczania, co by spowodowało znaczne opóźnienie postępowania. Określenie zaś terminu do wniesienia zażalenia przez ostatni termin sprawdzenia jest dostatecznie jasne i łatwe do obliczenia.

Postanowienie sędziego co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę nie ma znaczenia konstytutywnego, lecz jest dokonane jedynie dla potrzeb postępowania układowego. Dlatego też postanowienie takie nie pozbawia osób interesowanych prawa wytoczenia powództwa przed sądami powszechnymi, tak co do materialno-prawnej istoty roszczenia, jak i co do jego wysokości.

Art. 49. **)

Po upływie terminów sprawdzenia projekt nie dopuszcza już w zasadzie dodatkowych zgłoszeń i dodatkowych sprawdzeń. Jedynie w tych przypadkach, gdzie niezachowanie terminów sprawdzenia nastąpiło wskutek okoliczności niezależnych od wierzycieli, w szczególności z przyczyn, które według przepisów kodeksu postępowania cywilnego uprawniałyby do wniosku o przywrócenie terminu, w myśl art. 185 i nast. k. p. c., może nastąpić późniejsze wciągnięcie wierzytelności na listę. Postanowienie takie jest potrzebne ze względów słuszności.

---

*) W tekście prawa o post. ukł. artykuł ten figuruje jako *art. 47*

**) W tekście prawa o post. ukł. artykuł ten figuruje jako *art. 48*.

Art. 50. *)

Bezpośredni skutek wciągnięcia wierzytelności na listę polega tylko na tem, że uprawnia wierzyciela do udziału w postępowaniu i określa sumę, z którą może uczestniczyć w zgromadzeniach wierzycieli. Jednakże w razie zawarcia układu *wyciąg z listy wierzytelności* łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia, zatwierdzającego układ, jest w myśl art. 72 tytułem egzekucyjnym.

R o z d z i a ł V.

Zgromadzenie wierzycieli i układ.

Art. 51. **)

Sprawdzenie wierzytelności jest tylko czynnością przygotowawczą do zgromadzenia wierzycieli, mających zawrzeć układ. Niezwłocznie więc po upływie terminu sprawdzenia, sędzia delegowany powinien zwołać *zgromadzenie wierzycieli* (§ 1). W zgromadzeniu biorą udział wierzyciele wciągnięci na listę oraz tacy wierzyciele na listę nie wciągnięci, którzy przedstawia sędziemu prawomocne orzeczenie, stwierdzające ich wierzytelność (§ 2). Pozatem w zgromadzeniu biorą udział dłużnik i nadzorca sądowy (§ 1). Wszystkie te osoby z wyjątkiem tych, które dopiero podczas zgromadzenia przedstawiły prawomocne orzeczenie, stwierdzające ich wierzytelność, otrzymują *wezwanie na termin*, który powinien się odbyć w ciągu miesiąca od ostatniego terminu sprawdzenia. Równocześnie z zawiadomieniem o terminie zgromadzenia doręcza się wierzycielom propozycje układowe dłużnika w tym celu, ażeby byli oni dokładnie o przedmiocie obrad powiadomieni. Dłużnik zaś powinien złożyć taką ilość odpisów propozycyj układowych, jaka odpowia-

---

*) W tekście prawa o post. ukł artykuł ten figuruje jako *art. 49*

**) W tekście prawa o post. ukł artykuł ten figuruje jako *art. 50*

da liczbie wierzycieli (§ 1). *) W ten sposób projekt zamierza osiągnąć, aby zgromadzenie wierzycieli odbyło się jaknajwcześniej i aby miało przebieg rzeczowy.

Art. 52 — 53.**)

Projekt zawiera w *art. 52* dokładne przepisy, stwierdzające, jaka musi być liczba wierzycieli, ażeby *uchwały zgromadzenia* miały skuteczność prawną. Przyjmuje przytem, że wystarcza połowa wszystkich wierzycieli, mających prawo do uczestniczenia w zgromadzeniu, czyli wierzycieli, którzy albo są wciągnięci na listę albo przedstawili prawomocne orzeczenie, stwierdzające ich wierzytelność, co powinno nastąpić najpóźniej przed ustaleniem listy obecności. Za obecnych uważa się również i tych wierzycieli, którzy oddali swój *głos na piśmie*. Niema bowiem dostatecznego powodu, ażeby dla zdecydowania, czy się przyjmuje propozycje układowe lub nie, żądać osobistej obecności wierzyciela, tem bardziej, iż praktyka wykazuje, że wierzyciele oddają swój głos nietylko na podstawie dyskusji w terminie, lecz bardzo często również na podstawie decyzji poprzednio już powziętej. Jeżeli jednak głos na piśmie ma być uwzględniony, trzeba mieć pewność, iż pochodzi istotnie od tego wierzyciela, którego podpis na piśmie jest złożony, i dlatego projekt wymaga uwierzytelnienia podpisu przez notariusza lub przez władzę gminną. Głos na piśmie może być złożony również i przez pełnomocnika, który wylegitymuje się odpowiedniem pełnomocnictwem. Jeżeli pełnomocnikiem jest adwokat, podpis jego nie wymaga uwierzytelnienia.

Gdyby wymaganej liczby wierzycieli nie było, dłużnik według *art. 53* może zgłosić wniosek o wyznaczenie *nowego terminu zgromadzenia*. Sędzia delegowany ocenia według swego uzna-

---

*) W tekście *art. 50 § 1* prawa o post. ukł. *dodano* następujące zdanie: „Jeżeli postępowanie dotyczy spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, propozycje dłużnika przesłane będą również Ministrowi Przemysłu i Handlu”.

***) W tekście prawa o post. ukł. artykuły te figurują jako *art. 51—52*.

nia, czy można się spodziewać, że na nowy termin przybędzie wymagana przez ustawę liczba wierzycieli i albo wyznaczony nowy termin zgromadzenia, albo też wniosek dłużnika oddali. Na rozstrzygnięcie sędziego zażalenia niema, gdyż decyzja pozostawiona jest swobodnemu uznaniu sędziego. Jeżeli sędzia zadecyduje wyznaczenie nowego terminu, natenczas ogłasza zarządzenie to na zgromadzeniu. W ten sposób zaoszczędza się kosztów doręczenia i czasu potrzebnego na doręczenie. Na nowy termin nie wzywa się ani wierzycieli, ani dłużnika, ani nadzorcy sądowego. Nowy termin musi się odbyć *najpóźniej w dwa tygodnie* po pierwszym zgromadzeniu, ażeby jaknajprędzej doszło do ostatecznej decyzji. Nowy termin nie powinien być jednak wyznaczony wcześniej, niż po upływie tygodnia, ażeby dłużnikowi dać możność nakłonienia nieprzybyłych na pierwsze zgromadzenie wierzycieli do stawienia się w nowym terminie. Gdyby i na drugie zgromadzenie nie przybyła odpowiednia liczba wierzycieli, którzyby mogli powziąć prawnie skuteczne uchwały, *sąd* umorzy całe postępowanie po przedłożeniu mu akt przez sędziego delegowanego. Wychodzi się przytem z założenia, że w takim przypadku wierzyciele nie mają żadnego interesu w tem, ażeby układ został zawarty.

Art. 54. *)

Postępowanie układowe jest pomyslane przedewszystkiem w interesie dłużnika dla utrzymania przy życiu jego przedsiębiorstwa. Sam więc dłużnik powinien przedewszystkiem dbać o to, ażeby układ przyszedł do skutku. Gdyby zatem dłużnik bez usprawiedliwienia na zgromadzenie nie przybył, ani też nie przysłał pełnomocnika, *sąd umorzy postępowanie*. Postępowanie umarza tak w tym przypadku, jak i w przypadku art. 53, *sąd* a nie sędzia delegowany. Umorzenie powinno bowiem nastąpić przez ten organ, który wydał postanowienie o otwarciu postępowania. Przytem *sąd* może wykonać kontrolę, czy zach-

---

*) W tekście prawa o post. ukł. artykuł ten figuruje jako *art. 53*.

dzą warunki umorzenia. Umorzenie nie nastąpi, jeżeli sąd stwierdzi, że ważne przyczyny były powodem *nieprzybycia dłużnika na zgromadzenie*.

Art. 55 — 64.)*

Zgromadzenie wierzycieli rozpoczyna się ustaleniem *listy obecności (art. 55)*. Na listę tę wpisuje się wierzycieli, uprawnionych do głosowania i to nie tylko faktycznie obecnych lecz i tych, którzy oddali swój głos na piśmie. Po ustaleniu listy obecności, nadzorca sądowy składa *sprawozdanie*, obejmując w niem całokształt stosunków majątkowych dłużnika oraz tok postępowania układowego. Sprawozdanie to ma dać wierzycielom ogólny pogląd na położenie majątkowe dłużnika. Po sprawozdaniu nadzorca sędzia przedstawia *propozycje układowe, **)* poczem otwiera dyskusję nad nimi. Jeżeli nikt nie zgłosi żadnych zmian lub uzupełnień do propozycji układowych dłużnika, sędzia powinien po wyczerpaniu dyskusji niezwłocznie zarządzić głosowanie. Jednakże dłużnik i wierzyciele mogą w myśl *art. 56* na zgromadzeniu zgłaszać *zmiany i uzupełnienia propozycji układowych*. Jeżeli zgłosi je dłużnik, wierzyciele muszą co do tego zająć stanowisko. Gdyby zaś wierzyciele żądali zmiany lub uzupełnienia, natenczas wnioski takie mogłyby być przedmiotem obrad i głosowania tylko wtedy, gdyby dłużnik na nie się zgodził, w przeciwnym bowiem razie nie można by przyjąć, że dłużnik zmiany te lub uzupełnienia uczynił częścią swych propozycji układowych.

---

*) W tekście prawa o post. ukl. art. 55 — 59 projektu figurują jako *art. 54 — 58*, art. 60 projektu został *skreślony*, a art. 61 — 69 projektu figurują jako *art. 59 — 62*.

**) W tekście *art. 54* prawa o post. ukl., odpowiadającego art. 55 projektu, wprowadzono następujące zmiany: *dodano* na początku zdania: „Sędzia - komisarz przewodniczy na zgromadzeniu wierzycieli, lecz nie głosuje”. *Ostatnie zdanie* artykułu otrzymało następujące brzmienie: „Po złożeniu sprawozdania, nadzorca odczytuje *propozycje układowe* i przedstawia o nich swoją opinię”.

Jeżeli zmiany i uzupełnienia dają wierzycielom większe korzyści, niż pierwotne propozycje układowe dłużnika, wówczas dochodzi do obrad i głosowania na tem samem zgromadzeniu. W tych bowiem przypadkach sytuacja wierzycieli, którzy na zgromadzenie nie przybyli, nie ulega pogorszeniu. Gdyby jednak zmiany i uzupełnienia nie dawały wierzycielom korzyści większych, należy zgromadzenie wierzycieli zamknąć i zwołać *nowe zgromadzenie*, które winno odbyć się nie później, niż w ciągu miesiąca. Na to nowe zgromadzenie trzeba ponownie wezwać wierzycieli, dłużnika i nadzorcę sądowego, a w zawiadomieniach o niem należy podać wszystkim wierzycielom treść zmienionych propozycji. Ponowne wezwanie jest konieczne, ażeby ci wierzyciele, którzy nie brali udziału w pierwszym zgromadzeniu, mogli zająć stanowisko do zmienionych propozycji. Jest to tem ważniejsze, ile że na ponownem zgromadzeniu *nowe zmiany lub nowe uzupełnienia propozycji nie są już dopuszczalne*, co tłumaczy się tem, że chcąc zdobyć podstawę do głosowania, nie można zezwalać na ciągłe zmiany propozycji układowych.

Gdy w ten sposób propozycje układowe zostaną ustalone, sędzia delegowany zarządzi *głosowanie*. Odbywa się ono według listy obecności z uwzględnieniem głosów, oddanych na piśmie (*art. 57*). Sędzia naturalnie nie głosuje.

Do przyjęcia układu projekt wymaga w *art. 58* kwalifikowanej większości, polegającej na tem, że konieczna jest większość głosujących wierzycieli, reprezentujących *dwie trzecie* ogólnej sumy wierzytelności, które uprawniają do uczestniczenia w zgromadzeniu w rozumieniu *art. 50 i 51 § 2*. Gdy jednakże dłużnik pragnął uzyskać ulgi bardzo znaczne, a za takie projekt uważa ulgę ponad 40%, większość kapitałowa powinna wynosić *cztery piąte*. Nie przyjął tutaj projekt przepisu poprzednich rozporządzeń o zapobieganiu upadłości, które w takich przypadkach wymagały większości 9/10, gdyż praktyka wykazała, że uzyskanie takiej większości było rzeczą zbyt trudną, nawet w przypadkach, w których zawarcie układu było gospodarczo usprawiedliwione. Projekt wyklucza od głosowania nad zawar-

ciem układu cały szereg osób, wymienionych w art. 59. Czyni to z uwagi na ich bliski stosunek do dłużnika.

Jeżeli dłużnikiem jest *spółdzielnia*, projekt w art. 60 wymaga do przyjęcia układu, ażeby za jego zawarciem wypowiedzieli się wszyscy wierzyciele. Czyni zaś to dlatego, że ustawa o spółdzielniach z 29 października 1920 r. (w brzmieniu obwieszczenia z dnia 16 czerwca 1934 r., Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 495) zawiera w art. 105 analogiczne postanowienie dla przypadku zawarcia układu w postępowaniu upadłościowym. *)

Gdyby w głosowaniu okazało się, że za układem nie głosowała większość wierzycieli lub też że większość ta nie reprezentuje 2/3 względnie 4/5 kapitału, albo też że brak obu wymaganych większości, natenczas układ do skutku nie dochodzi. Ponieważ jednak nieuzyskanie większości może być wynikiem okoliczności przypadkowych, art. 61 zezwala, ażeby na wniosek dłużnika, sędzieja delegowany mógł stosownie do okoliczności *odroczyć zgromadzenie*. Odroczenie powinno nastąpić tylko wtedy, jeżeli sędzia uzna, że zachodzi możliwość uzyskania wymaganej większości w nowym terminie. Zgromadzenie powinno być odroczone *najdalej na dwa tygodnie*. O odroczeniu **) sędzia ogłasza na zgromadzeniu (§ 1). Nowych wezwań nie wysyła się. Jest rzeczą dłużnika postarać się o to, ażeby w nowym terminie uzyskał wymaganą większość. ***) Ponowne odroczenie drugiego zgromadzenia jest niedopuszczalne, ażeby ostatecznej decyzji zbyt nie przewlekać. Uchwała wierzycieli, zapadła w nowym terminie, jest ostateczna (§ 2). ****)

---

*) W tekście prawa o post. ukł. art. 60 projektu *skreślono*.

**) W tekście art. 59 § 1 prawa o post. ukł., odpowiadającego art. 61 § 1 projektu, wyrazy: „o odroczeniu” zastąpione zostały przez wyrazy: „na następnym terminie zgromadzenia”.

***) W tekście art. 59 prawa o post. ukł., odpowiadającego art. 61 projektu, dodano *nowy* § 2 następującej treści: „Oddany poprzednio głos wierzyciela, który nie stawił się na zgromadzenie, zachowuje moc przy obliczaniu głosowania”.

****) W tekście prawa o post. ukł. art. 61 § 2 projektu figuruje jako art. 59 § 3.

Gdyby układ do skutku nie doszedł, należy w myśl *art. 62* postępowanie umorzyć. *Umorzenie postępowania* przeprowadza sąd, a nie sędzia delegowany. W ten sposób sąd może skontrolować, czy postępowanie odbyło się prawidłowo.

W razie zawarcia układu wierzyciele mogą taką większością, jaką układ przyjęli, postanowić, czy należy wyznaczyć *kuratora* celem nadzoru nad wykonaniem układu. Wypowiedzenie się co do tego jest momentem odrębnym, który nie potrzebuje być przewidziany w propozycjach układowych. Inicjatywę do tego mogą powziąć tak wierzyciele, jak i dłużnik. Jeżeli wierzyciele uchwalą wyznaczenie kuratora, mogą równocześnie wskazać osoby, z pośród których kurator ma być wyznaczony, gdyż wierzyciele najłatwiej będą to mogli uczynić (*art. 63*). Samo jednak wyznaczenie kuratora następuje w myśl *art. 75* przez sąd przy zatwierdzeniu układu.

Osnowa układu musi być według *art. 64* wciągnięta do *protokołu*. Przytem protokół musi wymienić wierzycieli, głosujących ustnie lub piśmiennie za układem lub przeciwko niemu, ażeby sąd, kontrolujący prawidłowość postępowania, mógł dokładnie być zorientowany. Protokół podpisuje tylko sędzia delegowany i protokółant. Podpisy poszczególnych wierzycieli głosujących są niepotrzebne, gdyż przy wielkiej liczbie wierzycieli przedłużałoby to niepotrzebnie czas trwania zgromadzenia.

Art. 65. *)

Każdy układ musi być zatwierdzony przez sąd. Termin, w którym sąd *układ rozpozna*, powinien być podany do wiadomości przez sędziego delegowanego na zgromadzeniu, które układ przyjęło. Nakłada to na sędziego delegowanego obowiązek uprzedniego skomunikowania się z przewodniczącym sądu celem wyznaczenia odpowiedniego terminu. Na termin ten nie wysyła się żadnych wezwań. Sąd zaś wydaje swe postanowienie co do układu po przeprowadzeniu *rozprawy*. Stawiennictwo wierzycieli, dłużnika lub nadzorcy sądowego na tę rozprawę nie jest konieczne.

---

*) W tekście prawa o post. ukl. artykuł ten figuruje jako *art 63*.

Art. 66 — 67.*)

Sąd, przeprowadziwszy rozprawę nad układem, *zatwierdza układ* albo *zatwierdzenia odmawia*. Nie jest natomiast uprawniony do zmiany warunków układu. *Art. 66* wylicza przypadki, w których odmowa zatwierdzenia nastąpić musi, a *art. 67* przypadki, w których odmowa ta nastąpić może, co jest uzależnione od uznania sądu.

Sąd *musi* odmówić zatwierdzenia układu, jeżeli układ był wogóle niedopuszczalny, w szczególności z powodu braku podstaw i warunków postępowania układowego oraz jeżeli układ sprzeciwia się dobrym obyczajom lub porządkowi publicznemu. Poza tem odmowa zatwierdzenia układu musi nastąpić również i wtenczas, jeżeli przy zwołaniu zgromadzenia lub przy głosowaniu zaszły istotne uchybienia formalne, o ile mogłyby one mieć istotny wpływ na wynik głosowania. W takich bowiem razach, albo niema wogóle podstaw do zawarcia układu, albo też zaszły tak ciężkie uchybienia formalne, że nie można przyjąć, by głosowanie i przyjęcie układu wykazywało rzeczywistą wolę niezbędnej większości wierzycieli.

Projekt przewiduje dwa przypadki, w których sąd według swego swobodnego uznania może odmówić zatwierdzenia układu. Jeżeli więc sąd uzna, że warunki układu są zbyt krzywdzące dla wierzycieli głosujących przeciwko układowi, może odmówić swego zatwierdzenia; czy zaś warunki są zbyt krzywdzące, sąd decyduje według swobodnego uznania. Tego rodzaju ochrona mniejszości wierzycieli jest usprawiedliwiona tem, że ofiary poniesione przez mniejszość mogą być w rzeczywistości o wiele większe, aniżeli ofiary ponoszone przez większość. W szczególności w przypadkach, w których zatwierdzenie układu mogłoby zachwiać podstawami gospodarzemi mniejszości, powinien sąd zatwierdzenia układu odmówić, gdyż układ, ratując dłużnika, nie powinien podkopywać egzystencji żadnego z wierzycieli. Ponadto sąd może odmówić zatwierdze-

---

*) Artykuły te figurują w tekście prawa o post. ukł. jako *art* 64 — 65.

nia układu, jeżeli dłużnik po otwarciu postępowania układowego dopuścił się w zarządzeniu lub rozrządzaniu swoim majątkiem czynów, wyrządzających wierzycielom szkodę. Albowiem w postępowaniu takim zawarta jest nierzetelność i dłużnik nie zasługuje na to, ażeby ratować go przez układ. Jednakże i w tym przypadku sąd winien zwrócić uwagę na to, czy przez odmowę zatwierdzenia nie wyrządzi szkody wierzycielom.

Art. 68 — 69. *)

Rozstrzygnięcie w sprawie układu sąd wydaje w drodze postanowienia. Projekt uwalnia sąd od doręczenia postanowienia zatwierdzającego układ (*art. 68*), gdyż zapada ono na rozprawie i po jej przeprowadzeniu zostaje ogłoszone.

Na postanowienie to służy w myśl ogólnych przepisów (*art. 13 § 1*) wierzycielom, którzy głosowali przeciwko układowi, zażalenie do sądu apelacyjnego; dalszy środek odwoławczy jest niedopuszczalny. Na postanowienie zaś odmawiające zatwierdzenia układu, służy *zażalenie* do sądu apelacyjnego, a gdyby i ten zatwierdzenia odmówił, służy *skarga kasacyjna* (*art. 69*). **) Wprawdzie wprowadzenie skargi kasacyjnej jest wyjątkiem od ogólnej zasady, wyrażonej w *art. 13*, — projekt uważał jednak to za konieczne, gdyż postanowienie, odmawiające zatwierdzenia układu, obala całe postępowanie układowe, połączone nieraz ze znacznymi kosztami, przytem w przeważnej ilości przypadków spowoduje upadłość dłużnika. Poza tem trzeba było uwzględnić, że według *art. 66 pkt. 3* sąd musi odmówić zatwierdzenia układu, jeżeli układ sprzeciwia się dobrym obyczajom lub porządkowi publicznemu, te zaś pojęcia zawierają w sobie nieraz trudne do rozstrzygnięcia elementy prawne.

---

*) W tekście prawa o post. ukł *art. 68* projektu *skreślono*, a *art. 69* projektu figuruje jako *art. 66*.

**) W tekście *art. 66* prawa o post. ukł, odpowiadającego *art. 69* projektu, po wyrazach: „służy skarga kasacyjna” dodano: „w terminie dwutygodniowym od doręczenia postanowienia”.

Art. 70. *)

Projekt wychodzi z założenia, że *układ obowiązuje wszystkich wierzycieli*, nawet tych, którzy głosowali przeciwko układowi lub głosu swego wcale nie oddali. Układ obowiązuje też takich wierzycieli, których wierzytelności powinny były być wciągnięte na listę, lecz na nią wciągnięte nie zostały. W ten sposób projekt stara się nadać układowi jaknajszersze znaczenie, a czyni to dlatego, ażeby nie dopuścić do cichego uprzywilejowania niektórych wierzycieli, którzy wierzytelności swych nie ujawnili. Jednakże projekt czyni *wyjątek* w odniesieniu do tych wierzycieli, których dłużnik rozmyślnie nie ujawnił i którzy z tego powodu w postępowaniu nie uczestniczyli; co do tych bowiem wierzycieli należy przyjąć, że dłużnik nie chciał ich dopuścić do głosu, ażeby nie sprzeciwiali się zawarciu układu. Wobec tego, że wierzyciele ci w postępowaniu udziału wziąć nie mogli i że przyczyną tego była nierzetelność dłużnika, układ wierzycieli tych nie obowiązuje.

Art. 71. **)

Prawa wierzycieli w stosunku do *spółdłużników i poręczycieli* dłużnika nie są uszczuplone przez zawarcie układu. Zobowiązanie spółdłużnika i poręczyciela jest zobowiązaniem samodzielnym, przejętem właśnie dlatego, ażeby wierzycielowi dać większą pewność. Gdy więc zajdzie potrzeba realizacji takiego zabezpieczenia, nie można powoływać się na to, że dłużnik uzyskał obniżenie swej wierzytelności w drodze układu.

Art. 72. ***)

Jeżeli zawarty przez dłużnika układ ma mieć rzeczywistą wartość, musi on być tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Projekt uznaje za taki *tytuł egzekucyjny* wypis prawomoc-

---

*) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 67*.

**) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 68*.

***) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 69*.

nego postanowienia, zatwierdzającego układ, łącznie z wyciągiem z listy wierzytelności. W ten sposób tytuł egzekucyjny jest równocześnie zindywidualizowany na rzecz poszczególnych wierzycieli. Wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ, jest równocześnie tytułem egzekucyjnym przeciwko temu, kto dał zabezpieczenie wykonania układu przez dłużnika (§ 1). W ten sposób uniknie się udzielania fikcyjnych zabezpieczeń, które są często dla wierzycieli motywem do przyjęcia układu, a w rzeczywistości nie przedstawiają żadnej realnej wartości. Jednakże projekt przyznaje układowi charakter tytułu egzekucyjnego przeciwko udzielającemu zabezpieczenia tylko wtenczas, jeżeli zabezpieczenie stwierdzone jest złożonym w sądzie dokumentem.

Co do wierzytelności warunkowych lub zaprzeczonych przez dłużnika, projekt nie nadaje układowi charakteru tytułu egzekucyjnego (§ 2), gdyż przy wierzytelnościach warunkowych *) jest rzeczą niepewną, czy warunek się ziści, a przy wierzytelnościach zaprzeczonych, czy wierzytelność wogóle istnieje. Przy takim położeniu rzeczy, udzielanie wierzycielowi tytułu egzekucyjnego nie byłoby usprawiedliwione.

Art 73 — 76.**)

Z chwilą uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ, cel postępowania układowego jest osiągnięty. Dlatego też dłużnik odzyskuje w tej chwili w zasadzie całkowitą możliwość zarządzania i rozrządzania swoim majątkiem (*art. 73*). Jednakże układ może aż do czasu wykonania przyjętych przez dłużnika zobowiązań przewidywać *ograniczenia dłużnika w zarządzaniu i rozrządzaniu majątkiem*. Ponadto wierzyciele mogą na podstawie art. 63 uchwalić wyznaczenie

---

*) W tekście *art. 69 § 2* prawa o post. ukł., odpowiadającego *art. 72 § 2* projektu, wzmianka o *wierzytelnościach warunkowych* została skreślona.

***) Artykuły te figurują w tekście prawa o post. ukł jako *art. 70 — 73*.

kuratora celem nadzoru nad wykonaniem układu. Wreszcie układ może zawierać i inne jeszcze ograniczenia, w szczególności wciągnięcie do ksiąg hipotecznych i rejestrów wpisów, zabezpieczających wykonanie układu. Do złożenia wniosku o dokonanie tych wpisów są upoważnione wszystkie osoby interesowane, a zatem tak dłużnik, jak i każdy z wierzycieli. Jeżeli ustanowiono kuratora celem nadzoru nad wykonaniem układu, to i jemu służy takie same prawo.

Z drugiej zaś strony, wobec zakończenia postępowania układowego, muszą być usunięte wpisy, ujawniające otwarcie postępowania. Wpisy takie będą według *art. 74* wykreślone na podstawie postanowienia zatwierdzającego układ lub umarzającego postępowanie.

Jednym ze środków zabezpieczenia interesów wierzycieli jest wyznaczenie — jak wyżej już wzmiankowano — *kuratora* celem nadzoru nad wykonaniem układu. Wyznaczenie kuratora przez sąd, następuje tylko na podstawie uchwały zgromadzenia wierzycieli. Kuratorem może zostać dotychczasowy nadzorca sądowy (*art. 75*). Obowiązkiem kuratora jest czuwanie nad sumiennem wypełnianiem układu przez dłużnika. W tym też celu *art. 76* daje mu prawo kontroli przedsiębiorstwa dłużnika oraz dostęp do korespondencji i ksiąg przedsiębiorstwa, a służy mu nawet na podstawie *art. 77 § 2* prawo postawienia wniosku o uchylenie układu, jeżeli dłużnik nie wykonywa swych zobowiązań.

Wszystkie te przepisy mają na celu stworzenie rzeczywistej kontroli nad dłużnikiem nawet po zawarciu układu, o ile wierzyciele kontrolę taką uważają za konieczną. Wprowadzenie takiej kontroli projekt uważał za wskazane z uwagi na to, że dłużnicy zawierają nieraz układ, ale następnie go nie wykonywują, a zwlekając z ogłoszeniem upadłości, wyrządzają znaczne szkody wierzycielom.

Stanowisko prawne kuratora jest podobne do stanowiska nadzorcy sądowego, jakkolwiek wykonywana przez niego kontrola nie jest tak ścisła, jak kontrola nadzorcy sądowego. Najważniejszym zaś uprawnieniem kuratora jest prawo posta-

wienia *wniosku o uchylene układu*, jeżeli przy wykonywaniu kontroli spostrzeże, że dłużnik nie wykonywa sumiennie przyjętych zobowiązań.

Gdyby kurator nie wypełniał sumiennie swych obowiązków, sąd może go usunąć i wyznaczyć innego kuratora (*art. 76 § 2*). Co do *wynagrodzenia kuratora*, to projekt uważa za słuszne stosować odpowiednio przepisy art. 36 o wynagrodzeniu nadzorcy (*art. 76 § 3*).

Z chwilą uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ, wszelkie egzekucje co do wierzytelności, objętych postępowaniem układowem, które rozpoczęto przeciwko dłużnikowi przed otwarciem postępowania układowego, a które były zawieszane na podstawie art. 29, ulegają umorzeniu, ponieważ dla wierzycieli zawarcie układu stanowi nową, a odrębną zupełnie podstawę do egzekucji.

R o z d z i a ł VI.

Uchylene układu.

Art. 77 — 78. *)

Projekt dopuszcza w pewnych przypadkach uchylene zawartego układu. *Przyczyny uchylenia układu* są w projekcie wyczerpująco wyliczone. A zatem uchylene się od skutków prawnych oświadczenia woli, złożonego pod wpływem błędu, podstęp, groźby albo wyzysku w rozumieniu kodeksu zobowiązań, jest niedopuszczalne. Unieważnienia układu z tych przyczyn projekt nie przyjmuje dlatego, ażeby nie obalać wyniku całego postępowania układowego z przyczyn, zachodzących indywidualnie w osobie poszczególnego wierzyciela, coby prowadzić musiało do długotrwałej niepewności sytuacji prawnej. Dlatego projekt wylicza sam przyczyny, z których wolno uchylene układ. Stwarza przytem dwie grupy przyczyn:

---

*) Artykuły te figurują w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 74 — 75*.

1) Jeżeli dłużnik po zawarciu układu został *prawomocnie skazany za przestępstwa, popełnione przed układem* na szkodę wierzycieli, a wymienione w art. 276, 279 i 281 k. k., to w tych przypadkach może na wniosek wierzyciela nastąpić uchylenie układu. W myśl *art. 77 § 1* projektu, uchylenie jest możliwe na wniosek chociażby jednego tylko wierzyciela, *) nie następuje jednak nigdy z urzędu. Poprzednio powinna odbyć się *rozprawa*, na podstawie której sąd zadecyduje o uchyleniu układu.

Wniosek o uchylenie układu z powodu czynów przestępnych, *zdziałanych na szkodę wierzycieli*, może być zgłoszony tylko przed upływem *dwóch lat* od daty prawomocnego zatwierdzenia układu. To ograniczenie jest konieczne w interesie pewności prawnej. Nie byłoby bowiem słuszne uchylenie układu sumiennie wykonywanego po upływie długich lat z przyczyn, które leżą przed zawarciem układu.

2) Druga grupa przypadków, w których dopuszczalne jest uchylenie układu, bierze pod uwagę *zachowanie się dłużnika po zawarciu układu*. Jeżeli bowiem dłużnik nie wykonywa zobowiązań, wynikających z układu, każdy z wierzycieli oraz kurator może postawić wniosek o uchylenie układu. Jest to ważną gwarancją dla wierzycieli, że układ zostanie istotnie wykonany. Również i w tym przypadku uchylenie układu następuje przez sąd po przeprowadzeniu *rozprawy*. Na postanowienie oddalające wniosek zażalenia niema, gdyż uchylenie układu powinno w wyjątkowych tylko przypadkach nastąpić.

Na rozprawę należy w myśl *art. 78* wezwać dłużnika i wierzyciela, żądającego uchylenia układu. Jeżeli wyznaczono kuratora, powinien i on być wezwany, gdy jest uprawniony do zgłoszenia wniosku o uchylenie układu, a zatem w przypadku *§ 2 art. 77*. Innych wierzycieli nie wzywa się. Będą oni jednak dopuszczeni do rozprawy, jeżeli przybędą bez wezwania, gdyż sam fakt ich przybycia stwierdza ich szczególny interes prawny.

---

*) Przewidziany w art 77 § 1 projektu „wniosek wierzyciela“ został zastąpiony w tekście *art. 74 § 1* prawa o post ukł przez. „wniosek wierzycieli mających łącznie przynajmniej czwartą część ogólnej sumy wierzytelności, które uprawniały do uczestniczenia w zgromadzeniu“.

We wszystkich przypadkach uchylecia układu postanowienie musi być *doreczone* wszystkim wierzycielom, gdyż w uchyleniu układu wszyscy są w równej mierze interesowani.

Art. 79. *)

Inaczej, aniżeli w poprzednich artykułach, przedstawia się stan prawny, jeżeli dłużnik nie działał wprawdzie na szkodę wierzycieli i zawarty układ wykonywa, jednakże niektórym wierzycielom udzielił w rzeczywistości *korzyści większych, niż przewidziane w układzie*. W tym przypadku niema powodu do uchylenia całego układu. Jednakże projekt zawiera postanowienie, że każdy wierzyciel *w ciągu dwóch lat* od daty prawomocnego zatwierdzenia układu może żądać solidarnie od dłużnika i wierzyciela, który osiągnął niedozwoloną korzyść, uiszczenia tej kwoty, o jaką w układzie zmniejszona została wierzytelność żądającego. Również i ten przepis dąży do tego, ażeby wszyscy wierzyciele byli w układzie traktowani w równy sposób i ażeby dłużnik nie wyróżniał poszczególnych wierzycieli. Żądanie dopłaty może doprowadzić do tego, że w tych przypadkach, gdzie wszyscy wierzyciele z żądaniem takim wystąpią, dłużnik w ostatecznym wyniku będzie musiał zapłacić wszystkie wierzytelności w pełnej wysokości, czyli że nie odniesie żadnej korzyści z zawartego układu. Jest to dostatecznie silnym hamulcem, aby nie dopuścić do niedozwolonego wyróżniania poszczególnych wierzycieli.

Projekt nie uważał jednak za wskazane uchylać w takim przypadku całego układu, gdyż mogłoby to być połączone ze szkodą wierzycieli. Przewiduje więc tylko indywidualne wystąpienie poszczególnych wierzycieli *w drodze powództwa*. Roszczenie jest ograniczone do kwoty, o jaką w układzie zmniejszona została wierzytelność żądającego. Wierzyciel, który osiągnął niedozwoloną korzyść, odpowiada tylko do wysokości tej korzyści. Odpowiedzialność dłużnika i wierzyciela jest solidarna.

---

*) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł jako *art 76*.

Art. 80. *)

W razie uchylenia układu kwoty, wypłacone celem wykonania go, nie będą zwrócone, lecz sumy te zarachowuje się na poczet wierzytelności. Z uchylenia więc układu dłużnik nie osiąga żadnych korzyści. Również i *zabezpieczenia, udzielone celem zapewnienia wykonania układu*, pozostają w zasadzie w mocy, chyba że dający zabezpieczenie zastrzegł sobie na ten przypadek wygaśnięcie zabezpieczenia. Uchylenie układu nie doprowadza więc całkowicie do przywrócenia stanu poprzedniego.

R o z d z i a ł VII.

Ukończenie postępowania.

Art. 81. **)

Postępowanie układowe jest w zupełności zakończone dopiero wtenczas, gdy sąd uzna je za ukończone. Do uznania takiego potrzebny jest *wniosek* dłużnika lub kuratora, a ponadto konieczne jest ustalenie, że wszystkie zobowiązania, wynikające z układu, zostały wykonane. Sąd będzie musiał przed wydaniem postanowienia zażądać od dłużnika lub kuratora przedłożenia dowodów, że wszystkie zobowiązania są dopełnione. Jest to wynikiem wprowadzenia kontroli nad wykonaniem zawartego już układu.

Postanowienie o ukończeniu postępowania będzie podane do publicznej wiadomości przez *obwieszczenie*. Na postanowienie każdy z wierzycieli, objętych układem, może wnieść *zażalenie*. Termin do zażalenia liczy się od dnia obwieszczenia o ukończeniu postępowania w Monitorze Polskim. ***) Zażalenie to/służy celem

---

*) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 77*.

**) Artykuł ten figuruje w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 78*.

***) W tekście *art. 78 § 2* prawa o post. ukł. zdanie to *skreślone* z uwagi na ogólny przepis *art. 13 § 2*.

kontroli, czy ustalono dokładnie warunki dopuszczalności ukończenia postępowania.

Prawomocne postanowienie o ukończeniu postępowania jest tytułem do *wykreślenia z ksiąg hipotecznych i rejestrów wpisów o zabezpieczeniu wykonania układu*. Wykreślenie to może zarządzić sąd, może go jednak żądać również i dłużnik.

R o z d z i a ł VIII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 82 — 83.*)

Postępowanie układowe, zawarte w projekcie, różni się znacznie od dotychczasowych przepisów prawnych. Z uchyleniem *w art. 83* wszystkich tych przepisów, konieczne było postanowienie, dotyczące *postępowań już rozpoczętych* na podstawie przepisów dotychczasowych. Projekt przyjął *w art. 82* zasadę, że postępowania, rozpoczęte na podstawie tych przepisów, mają być według nich ukończone. Postępując inaczej, wprowadziłoby się zamieszanie do postępowań, będących już w toku. W jednym tylko kierunku uczyniono w tym względzie wyjątek. Jeżeli bowiem udzielono już odroczenia wypłat na podstawie rozp. Prezydenta Rzplitej o zapobieganiu upadłości z dnia 23 grudnia 1927 r. lub z dnia 6 marca 1928 r., natenczas dalsze odroczenie wypłat, po wejściu w życie nowego prawa, jest już niedopuszczalne, gdyż nowe prawo takiej instytucji nie zna, a przytem instytucja ta według przytoczonych rozporządzeń jest pomyślana jedynie jako wstępne stadium do postępowania układowego. Takie zaś stadium wstępne projekt uznał za niepożądane.

---

*) Artykuły te figurują w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 79 — 80*

Art. 84 — 86. *)

Projekt pozostawia *Ministrowi Sprawiedliwości* możliwość wydania przepisów o wynagrodzeniu za całość czynności nadzorczy i kuratora w postępowaniu układowem, gdyż zarządzenia te wymagają uzgodnienia z taksą adwokacką. Aż do czasu wydania tych przepisów, wynagrodzenie nadzorczy i kuratora nie może być wyższe, aniżeli wynagrodzenie adwokatów za takie *czynności (art. 84)*. Projekt wreszcie przekazuje *Ministrowi Sprawiedliwości* wykonanie prawa (*art. 85*) i oznaczenie daty wejścia prawa w życie (*art. 86*).

Przepisy przejściowe i końcowe nie zawierają zmiany *art. 277 k. k.*, gdyż Komisja nie czuła się uprawnioną do nowelizowania przepisów kodeksu karnego. Uchwaliła jednak *rezolucję*, dającą wyraz zdaniu, że *art. 277 k. k.* powinien być znowelizowany pod tym względem, aby zastosowanie tego przepisu było ograniczone tylko do kupców.

---

*) Artykuły te figurują w tekście prawa o post. ukł. jako *art. 81 — 83*.

SPIS RZECZY.

	art	str
Przedmowa		3
UWAGI OGÓLNE		5— 6
Rozdział I Podstawy i warunki otwarcia postępowania układowego	1— 5	6—10
Rozdział II. Przepisy ogólne o postępowaniu . .	6—18	10—16
Rozdział III. Otwarcie postępowania układowego	19—36	16—31
Rozdział IV. Sprawdzenie wierzytelności . . .	37—50	31—37
Rozdział V. Zgromadzenie wierzycieli i układ .	51—76	37—49
Rozdział VI. Uchylenie układu	77—80	49—52
Rozdział VII. Ukończenie postępowania	81	52—53
Rozdział VIII. Przepisy przejściowe i końcowe . .	82—86	53—54

21 PAZ 1935

„Komisja Kodyfikacyjna” ukazuje się zeszytami w miarę nagromadzonego materiału.

Ogólnego zbioru Nr 87.

Wydawnictwo urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej, Mokotowska 14.
Skład Główny: Kasa im. Mianowskiego, Pałac Staszica.

Drukarnia Państwowa, Warszawa, Miodowa 22, tel. 11-76-90.

Druk ukończono dnia 12 października 1935